

STRATEGIJA OBRAZOVANJA ODRASLIH
OPŠTINE DERVENTA

2015-2020. godine

radna verzija dokumenta v 0.6

jun, 2015.godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. METODOLOGIJA PRIPREME STRATEGIJE OBRAZOVANJA ODRASLIH OPŠTINE DERVENTA	6
3. SOCIO EKONOMSKA ANALIZA OPŠTINE DERVENTA SA ASPEKTA OBRAZOVANJA ODRASLIH..	10
3.1. Profil opštine Derventa	10
3.1.1. Geo-politički položaj opštine Derventa	10
3.1.2. Stanovništvo i ljudski resursi	11
3.1.3. Lokalna ekonomija.....	11
3.2. Obrazovanje odraslih	20
3.2.1. Ciljne grupe obrazovanja odraslih u opštini Derventa	24
3.2.2. Obrazovanje odraslih u kontekstu potreba lokalne privrede i zapošljavanja	25
3.2.3. Obrazovanje odraslih u kontekstu samozapošljavanja	28
4. STRATEŠKA USMJERENJA.....	29
4.1. SWOT analiza opštine Derventa za oblast obrazovanja odraslih.....	29
4.2. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u opštini Derventa	30
5. VIZIJA OBRAZOVANJA ODRASLIH OPŠTINE DERVENTA	31
6. STRATEŠKI CILJEVI	33
7. OPERATIVNI CILJEVI I PRIJEDLOZI STRATEŠKIH PROJEKATA I MJERA	35
8. AKCIONI PLAN REALIZACIJE STRATEGIJE U PERIODU 2015 – 2016.....	41

LISTA SKRAĆENICA

„APIF“: Agencija za posrednicke, informaticke i finansijske usluge, 11

CNC (Computer Numerical Control): Numericki upravljane masine, 23

IKT: Informaciono- komunikacione tehnologije, 25

JU: Javna ustanova, 21

JU SŠC „Mihajlo Pupin“ Derventa: Javna ustanova Srednjoskolski centar „Mihajlo Pupin“
Derventa, 7

LST Derventa: Lokalno savjetodavno tijelo za obrazovanje odraslih i i zaposljavanje Derventa, 6

SWOT analize: Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji, 8

UG: Udruzenje gradjana, 9

UNESCO (United Nation Education, Scientific and Cultural organization): Organizacija
Ujedinjenih Nacija za obrazovanje, nauku i kulturu, 5

ZZZRS: Zavod za zaposljavanje Republike Srpske, 29

1. UVOD

Savremena strategija obrazovanja počiva na konceptu cjeloživotnog učenja, pod kojim se podrazumijeva sveukupna aktivnost učenja tokom života, a s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija. Cjeloživotno učenje je učenje koje se odvija u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti), i u svim oblicima (formalno, neformalno i informalno), kao kontinuirani proces koji ima za ciljeve lično zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo, društvenu uključenost i zapošljivost.

U vremenu brzih promjena i globalnih kretanja, obrazovanje odraslih, kao segment u konceptu cjeloživotnog učenja, nameće se kao važan element konkurentnosti i pretpostavka privrednog rasta i razvoja. UNESCO je obrazovanje odraslih definisao kao skup procesa učenja, formalnih i ostalih u kojem odrasle osobe razvijaju svoje sposobnosti, obogaćuju svoje znanje i unapređuju svoje tehničke ili profesionalne kvalifikacije, ili ih preusmjeravaju da bi zadovoljile svoje potrebe ili potrebe svojih društava.

Obrazovanje odraslih se zasniva na načelima:

- a) cjeloživotnog učenja,
- b) racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima, pod jednakim uslovima, i u skladu sa njihovim sposobnostima,
- c) slobode i autonomije svakog pojedinca u izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda obrazovanja,
- d) stručne i moralne odgovornosti andragoških radnika,
- e) garancije kvaliteta obrazovne ponude i
- f) poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u procesu. Obrazovanje odraslih se zasniva na načelima:

- a) cjeloživotnog učenja,
- b) racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima, pod jednakim uslovima, i u skladu sa njihovim sposobnostima,
- c) slobode i autonomije svakog pojedinca u izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda obrazovanja,
- d) stručne i moralne odgovornosti andragoških radnika,
- e) garancije kvaliteta obrazovne ponude i
- f) poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u procesu.¹

¹ Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske, član 3. (Sl.Glasnik RS br. 59/2009;01/2012)

U tom smislu, odraslom osobom se smatraju lica starija od 15 godina, koja nisu završila osnovno obrazovanje, odnosno lica starija od 18 godina koja su završila osnovno obrazovanje u redovnom školovanju i druga lica koja se obrazuju, a da pri tome nemaju status učenika ili studenta.

Kao i većina lokalnih zajednica u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, opština Derвента je suočena sa nezaposlenošću, koja se smatra jednim od ključnih problema društva u ovom trenutku. Evidentno je da je problem nezaposlenosti kompleksan i da zahtjeva provođenje brojnih aktivnosti na različitim nivoima i za različite ciljne grupe. U tom smislu, obrazovanje odraslih je oblast, kroz čije se unapređenje, u kombinaciji sa ostalim mjerama, može doprinijeti rješavanju problema nezaposlenosti. Nedostajuća znanja i vještine, odnosno njihova neprilagođenost potrebama tržišta rada, negativno utiču na zapošljivost stanovništva, ali i na konkurentnost poslovnih subjekata. Postojeća znanja i vještine sve brže zastarijevaju i potrebno ih je neprekidno upotpunjavati i/ili usavršavati. Današnja tržišta radne snage zahtjevaju neprekidno usvajanje novih znanja i vještina, te je u tom smislu neophodno uspostaviti sistem obrazovanja odraslih na lokalnom nivou, koji će to omogućiti i podržati. Posmatrano iz tog ugla, jasno je da jačanje konkurentnosti ljudskog kapitala kroz usvajanje novih znanja i vještina, direktno jača i konkurentnost poslovnih subjekata.

Lokalno tržište rada se trenutno nalazi u složenoj i specifičnoj situaciji. U kvantitativnom smislu, ponuda radne snage prevazilazi mogućnosti zapošljavanja, odnosno kapacitete lokalnih poslovnih subjekata. U kvalitativnom smislu, posmatrajući sa stanovišta nivoa kvalifikacija i vještina koje zahtjevaju poslovni subjekti, ponuda lokalnog tržišta rada se ne smatra zadovoljavajućom. U takvoj situaciji, opština Derвента se opredjelila za strateški pristup razvoju obrazovanja odraslih² u cilju uspostavljanja lokalnog sistema, čije će osnovne karakteristike biti: relevantnost, fleksibilnost, efikasnost, efektivnost, dostupnost i održivost.

2. METODOLOGIJA PRIPREME STRATEGIJE OBRAZOVANJA ODRASLIH OPŠTINE DERVENTA

² Odluka o izradi Strategije obrazovanja odraslih 2015 – 2020 objavljena u „Sl. Glasniku opštine Derвента“ br. 3/14

Objavom Odluke o izradi Strategije obrazovanja odraslih 2015 - 2020³ (Sl. Glasnik opštine Derventa br. 3/14), opština Derventa zvanično je započela proces strateškog planiranja u oblasti obrazovanja odraslih. Ključna uloga u ovom procesu je dodjeljena Lokalnom savjetodavnom tijelu za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derventa (u daljem tekstu LST Derventa), koje je formirano rješenjem načelnika opštine Derventa (Sl. Glasnik opštine Derventa 6/2014), u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske (Sl. Glasnik RS br. 59/2009; 01/2012).

LST Derventa čine predstavnici sledećih institucija i organizacija:

- Opština Derventa
- UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“
- Sindikalna organizacija opštine Derventa
- Zavod za zapošljavanje RS – Biro Derventa
- JU SŠC „Mihajlo Pupin“ Derventa
- JU Srednja stručna i tehnička škola Derventa
- „Sanino“ d.o.o. Derventa

Osnivanjem LST Derventa, ispunjene su institucionalne pretpostavke za početak procesa izrade strategije obrazovanja odraslih u skladu sa metodologijom koja se bazirala na participativnom pristupu. Navedene institucije i organizacije su u procesu strateškog planiranja obrazovanja odraslih opštine Derventa uzele aktivno učešće.

Metodologija pripreme strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa 2015 - 2020, zasniva se na važećoj zakonskoj regulativi i ostalim relevantnim aktima, uključujući:

- Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske (Sl. Glasnik RS br. 59/2009; 01/2012)
- Principe i standarde u oblasti obrazovanja odraslih u BiH (Sl. Glasnik BiH br. 39/2014)
- Stratešku platformu razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini za period 2014-2020 (Sl. Glasnik BiH br. 96/2014)

U skladu sa navedenom regulativom, izradi strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa se pristupilo kako bi se odraslim građanima omogućilo obrazovanje i učenje tokom cijelog života i na taj način doprinjelo njihovom ličnom i profesionalnom razvoju, boljem zapošljavanju, socijalnoj uključenosti i pripremi za aktivan i odgovoran život.

³ „Sl. Glasnik opštine Derventa“ br. 3/14

Metodologiju pripreme „Strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa 2015 – 2020“, predložila je Agencija za ekonomski razvoj grada Prijedora „PREDA-PD“, čiji je projektni tim rukovodio ovim procesom uz aktivno učešće i doprinos članova LST Derventa. Metodologiju su značajno odredile i smjernice definisane projektom „Obrazovanjem do zapošljavanja u lokalnoj zajednici“, koji se finansirao sredstvima EU. Ovaj projekat je sprovelo UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“ u partnerstvu sa Visokom poslovno-tehničkom školom Doboj i u saradnji sa Zavodom za obrazovanje odraslih Republike Srpske. Ključne smjernice pomenutog projekta su bile:

- Stavljanje obrazovanja odraslih u funkciju (samo)zapošljavanja, gdje će se kroz realizaciju planiranih projekata, mjera i aktivnosti, unapređivati kvalifikacije i kompetencije ljudskog kapitala u cilju zapošljavanja, odnosno pokretanja sopstvenih poslovnih djelatnosti (samozapošljavanja)
- Identifikacija potreba i potencijala lokalnih poslovnih subjekata, sa posebnim naglaskom na kadrove sa odgovarajućim kvalifikacijama, odnosno kompetencijama
- Maksimalno oslanjanje na lokalne resurse i tehničke kapacitete za ispunjavanje preduslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih, posebno u dijelu praktične obuke
- Razvoj regionalne saradnje na polju obrazovanja odraslih kroz razmjenu informacija, saradnju organizatora obrazovanja odraslih i postizanje sinergije

U skladu sa metodološkim i organizacionim planom predloženim od strane Agencije „PREDA-PD“, proces pripreme strategije se odvijao u tri (3) faze.

Prva faza u pripremi strategije je bila posvećena pripremi koncepta, odnosno okvira strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa na osnovu informacija i zaključaka proisteklih iz sledećih aktivnosti:

- Definisane i analiza aktuelnog zakonskog okvira
- Prikupljanje i analiza informacija o socio-ekonomskim prilikama na području opštine Derventa
- Analiza relevantnih aktivnosti koje na području opštine Derventa provode institucije i organizacije – članovi LST Derventa
- Analiza lokalnih kapaciteta i potencijala za razvoj i provođenje programa obrazovanja odraslih
- Analiza potreba lokalnog tržišta rada za određenim profilima radne snage
- Izrada metodologije rada LST Derventa

- Organizacija radionica sa članovima LST Derventa za pripremu koncepta strategije u opštini Derventa (uključujući određivanje vizije i misije, kao i SWOT analize obrazovanja odraslih na području opštine Derventa)

Uz zvanične podatke iz izvještaja relevantnih institucija i organizacija, za analizu potreba lokalnog tržišta rada korišteni su i podaci iz dva istraživanja. Prvo istraživanje je provedeno u okviru projekta UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“, pod nazivom „Centar za cjeloživotno učenje“. Metodologiju istraživanja je pripremila Visoka poslovno-tehnička škola iz Doboja, a samo istraživanje je provedeno od strane UG Biosplus iz Dervente. Istraživanje je provedeno u periodu 1.4 - 30.06.2013. godine i odnosilo se na potrebe tržišta rada u Derventi. Drugo istraživanje je organizovala opština Derventa, u periodu april/maj 2015. godine, s ciljem identifikacije kratkoročnih i dugoročnih potreba lokalne/regionalne privrede za kadrovima određenih kvalifikacija i kompetencija. Prvo navedeno istraživanje je sprovedeno putem anketiranja, odnosno direktnim posjetama lokalnim poslovnim subjektima. Drugo navedeno istraživanje je sprovedeno uz korištenje upitnika, kojeg su kontaktirani poslovni subjekti popunjavali i dostavljali odjeljenju za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa. Za analizu potreba lokalnog tržišta rada, korištene su i procjene predstavnika organizacija - članica LST Derventa, koje su se bazirale na poznavanju karakteristika lokalnog poslovnog okruženja, ali i informacija i procjena potreba tržišta rada na regionalnom i globalnom nivou. Prva faza pripreme strategije protekla je u intenzivnoj komunikaciji između LST Derventa i projektnog tima, koja se odvijala kroz zvanične radne sastanke organizovane na nivou LST Derventa i na nivou individualnih članova LST Derventa. Komunikacija je uključivala i svakodnevne kontakte i razmjenu informacija. Članovi LST su aktivno doprinosili realizaciji aktivnosti predviđenih metodologijom izrade strategije, naročito kroz pomenuta istraživanja i prikupljanje relevantnih podataka, svako u domenu nadležnosti institucije/organizacije koju predstavlja. U ovoj fazi je organizovana i posebna tematska radionica, na osnovu koje su određene osnovne postavke strateškog dokumenta i rada LST Derventa u budućnosti.

Druga faza u pripremi strategije je bila posvećena uključivanju šire grupe potencijalnih korisnika, a u prvom redu predstavnika lokalne privrede, okupljene u Fokus grupu na prijedlog LST Derventa. Fokus grupi je dodjeljena uloga korektivnog faktora, koja je sa svojim prijedlozima i zapažanjima povećala kvalitet strateškog dokumenta i stepen prilagođenosti budućih strateških projekata, mjera i aktivnosti, stvarnim potrebama i mogućnostima lokalne privrede i zajednice. U cilju prikupljanja povratnih informacija, prijedloga i komentara predstavnika privrede organizovan je i sastanak projektnog tima sa predstavnicima formirane Fokus grupe u Derventi. Na taj način, lokalnoj privredi je pružena mogućnost

aktivnog učešća, odnosno uticaja na planirane strateške projekte i mjere u interesu definisanih ciljnih grupa i strana. Na bazi povratnih informacija i prijedloga pripremljen je prijedlog Nacrta strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa 2015 – 2020 i Akcionog plana za realizaciju strategije u prvih 12 mjeseci.

Treća (finalna) faza u pripremi strategije je bila posvećena prezentaciji prijedloga Nacrta strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa 2015 – 2020 i Akcionog plana za realizaciju strategije u prvih 12 mjeseci u formi javne rasprave organizovane od strane lokalne uprave i LST Derventa. Na osnovu povratnih informacija, komentara i prijedloga, prikupljenih tokom javne rasprave, usvojen je prijedlog „Strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa 2015 – 2020“, koji se u takvoj formi uputio Skupštini opštine Derventa na zvanično usvajanje.

3. SOCIO EKONOMSKA ANALIZA OPŠTINE DERVENTA SA ASPEKTA OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.1. Profil opštine Derventa

3.1.1. Geo-politički položaj opštine Derventa

Opština Derventa je smještena u sjeverom dijelu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Prostire se između Ivanjskog polja na sjeveru, niskih planina Vučjaka na sjeveroistoku, Krnjina na jugu, Motajice na sjeverozapadu, rijeke Save na sjeveru i Ukraine na zapadu. Po svojim prirodnim karakteristikama i geografskom položaju grad Derventa, kao i cjelokupan prostor derventske opštine, pripada makroregionalnoj cjelini peripanonskog prostora (oboda Panonske nizije). Teritorija opštine pokriva površinu od 517 km² od čega gradsko područje obuhvata prostor od 16,8 km².

Područje opštine Derventa se nalazi na raskrsnici magistralnih pravaca Brod-Derventa-Doboj-Sarajevo-Ploče, Bijeljina-Derventa-Banja Luka, te regionalnih pravaca Derventa - Srbac - Gradiška i Derventa - Modriča. Kroz južni dio opštine prolazi autoput Banja Luka - Doboj čija je izgradnja u toku. Udaljena je 33 kilometra od autoputa Beograd- Zagreb koji je veza sa Srbijom, Hrvatskom, Zapadnom i Srednjom Evropom te jugom i jugoistokom Balkanskog poluostrva.

Područje opštine obuhvata 57 naseljenih mjesta, administrativno podijeljenih u 39 mjesnih zajednica od kojih su 6 gradskih i 33 seoske. Prema regionalizaciji Republike Srpske, opština Derventa pripada mezoregiji Doboj, zauzimajući centralni dio te regije i gravitira Doboju kao regionalnom centru u

upravnom, ekonomskom i kulturnom pogledu. U posljednjih nekoliko godina značaj grada Derventa kao subregionalnog centra postaje sve više naglašen.⁴

3.1.2. Stanovništvo i ljudski resursi

Prema preliminarnim rezultatima popisa iz 2013. godine, na području opštine živi 30.177 stanovnika što čini nešto više od 2% ukupnog stanovništva Republike Srpske.⁵ U gradskom području opštine živi 12.680 stanovnika.⁶

Na osnovu popisa iz 1991.godine na području opštine Derventa živjelo je 56.489 stanovnika od čega u urbanom dijelu opštine 17.748 stanovnika. U odnosu na popis iz 2013.godine broj stanovnika je umanjen za 26.312. Na smanjenje broja stanovnika u odnosu na 1991.godinu uticala su migraciona kretanja kao posljedica ratnih dešavanja na području opštine Derventa.

3.1.3. Lokalna ekonomija

Zaključno sa 31.12.2014. podatke o poslovanju (bilanse stanja i uspjeha) Agenciji za posredničke, informativne i finansijske poslove „APIF“, a.d. Banja Luka dostavila su 183 pravna lica sa područja opštine Derventa. Kada su u pitanju privredna društva, podatke o poslovanju je dostavilo 166 privrednih društava registrovanih na području opštine Derventa. Prema klasifikaciji vezanoj za broj zaposlenih, struktura privrednih društava je sljedeća:

- 110 privrednih društava u mikro kategoriji (0-9 zaposlenih lica)
- 42 privredna društva u kategoriji malih (10-49 zaposlenih lica)
- 10 privrednih društava u kategoriji srednjih (50-249 zaposlenih lica)
- 4 privredna društva u kategoriji velikih (preko 250 zaposlenih lica).

Kada su u pitanju preduzetničke djelatnosti, prema podacima Odjeljenja za privredu i društvene djelatnosti na području opštine Derventa, zaključno sa 31.12.2014. godine aktivan je bio ukupno 491 subjekt. U odnosu na 2013. godinu broj preduzetnika je veći za 3,15 %. U toku 2014. godine sa obavljanjem djelatnosti počelo je 78 novih privrednih subjekata dok je istovremeno djelatnost prestalo da obavlja 66 privrednih subjekata. U poređenju sa 2013. godinom kada je sa obavljanjem nove djelatnosti počeo 82 novi privredni subjekt što je pad od 5% dok je 90 prestalo da obavlja djelatnost što

⁴ Strategija razvoja opštine Derventa 2011 – 2016 („Sl. Glasnik opštine Derventa“ br. 6/2011)

⁵ Preliminarni rezultati popisa, drugo izmjenjeno izdanje 2013.godine – Republički zavod za statistiku, Banja Luka 2014.godine

⁶ <http://www.derventa.ba/derventa/index.php?pismo=lat&url=glavna>

je pad u odnosu na 2012.godinu za 26%⁷. U tabeli 1. je dat pregled strukture preduzetničkih djelatnosti (stanja na dan 31.12.2014. i 31.12.2013. godine).⁸

Tabela 1. Struktura preduzetničkih djelatnosti na području opštine Derventa

R.br	Vrsta djelatnosti	Broj radnji sa 31.12.2014.godine	Broj radnji sa 31.12.2013.godine	Indeks 31.12.2014. 31.12.2013.
1.	Samostalne trgovinske radnje	112	113	99,11
2.	Samostalne ugostiteljske radnje	88	88	100,00
3.	Samostalne zanatske radnje	82	72	113,88
4.	Uslužne radnje	42	43	97,67
5.	Samostalni preduzetnik (samostalne djelatnosti gdje nisu potrebne poslovne prostorije)	18	17	105,88
6.	Samostalne ugostiteljsko-trgovinske radnje	8	7	114,28
7.	Samostalne trgovinsko-ugostiteljske radnje	1	1	100,00
8.	Samostalne trgovinsko-uslužne radnje	7	7	100,00
9.	Samostalne zanatsko-ugostiteljske radnje	2	2	100,00
10.	Samostalne zanatsko-trgovinske radnje	34	34	100,00
11.	Samostalne zanatsko-trgovinsko-uslužne radnje	6	6	100,00
12.	Samostalne zanatsko-uslužne radnje	2	3	66,66
13.	Samostalne trgovinsko-zanatske radnje	4	2	200,00
14.	Samostalne ugostiteljsko-trgovinsko-uslužne radnje	2	1	200,00
15.	Samostalne djelatnosti na pijaci	23	25	92,00
16.	Samostalne uslužno-trgovinsko-zanatske radnje	1	-	-
17.	Preduzetničke djelatnosti u oblasti saobraćaja (javni prevoz stvari, taksi prevoz, auto-škole)	31	29	106,89
18.	Preduzetničke djelatnosti u oblasti poljoprivrede	28	26	107,69
UKUPNO:		491	476	103,15

3.1.3.1. Finansijski pokazatelji

⁷ Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derventa u 2013.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa 2014.godine

⁸ Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derventa u 2014.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa, maj 2015.godine

Prema podacima iskazanim u godišnjim obračunima rezultata poslovanja podnesenim „APIF“-u, pravna lica sa područja opštine Derventa u 2014. godini su ostvarila ukupne prihode u iznosu od 312.824.021,00 KM ili za 25,20 % manje u odnosu na 2013. godinu. Ukupni rashodi iznose 401.732.359,00 KM što je za 6,32 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Pozitivno je poslovalo 126 pravnih lica, a ostvarena ukupna dobit iznosi 16.991.963,00 KM, što je za 7,19 % manje u odnosu na 2013. godinu. Sa gubitkom je poslovalo 52 pravna lica, a ukupan gubitak iznosi 107.331.997,00 KM, što je 3,4 puta više u odnosu na prethodnu godinu. Sveukupni gubitak derventske privrede ostvaren u 2014. godini (zbir ostvarenih gubitaka minus dobit) iznosi 90.340.034,00 KM. Prema dostavljenim podacima kod 4 pravna lica u 2014. godini nisu zabilježene promjene na žiro-računu, dok je jedno pravno lice ostvarilo prihode jednake rashodima.⁹

Prosječan bruto lični dohodak po radniku u 2014. godini kod navedenih pravnih lica, prema podacima, iznosio je 815,74 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 1,23 % (2013. god. iznosio je 825,92 KM). U sljedećoj tabeli (tabela 2.) prikazani su ostvareni finansijski rezultati poslovanja pravnih lica na području opštine u 2013. i 2014. godini.¹⁰

Tabela 2. Finansijski rezultati poslovanja pravnih lica u 2013. i 2014.

RB	Finansijski rezultat	2013. godina (u KM)	2014. godina (u KM)	Indeks 2014/2013
1	2	3	3	5
1.	Ukupni prihodi	418.192.260,00	312.824.021,00	74,80
2.	Ukupni rashodi	428.814.409,00	401.732.359,00	93,68
3.	Dobit	18.307.486,00	16.991.963,00	92,81
4.	Broj pravnih lica koja su ostvarila dobit	126	126	100,00
5.	Gubitak	30.945.094,00	107.331.997,00	346,84
6.	Broj pravnih lica koja su ostvarila gubitak	49	52	106,12
7.	Broj zaposlenih (na osnovu časova rada)	4.802,10	4.449,87	92,66
8.	Ukupni prihodi po zaposlenom	87.085,28	70.299,59	80,72
9.	Ukupni rashodi po zaposlenom	89.297,26	90.279,57	101,10

⁹ Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derventa u 2014.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa, maj 2015.godine

¹⁰ Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derventa u 2014.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa, maj 2015.godine

10.	Dobit po zaposlenom	3.812,39	3.818,53	100,16
11.	Gubitak po zaposlenom	6.444,07	24.120,25	374,30
12.	Broj pravnih lica	183	183	100,00

Za privredu opštine Derвента se može reći da je izvozno orjentisana, i da u poređenjima na nivou regije i entiteta ima visoku poziciju. Izvoz je najvećim dijelom ostvaren u sljedeće zemlje: Austrija, Italija, Njemačka, Mađarska, Slovačka, Srbija i Turska. Obim spoljnotrgovinske razmjene opštine Derвента u 2014. godini je iznosio 456.278.000,00 KM, od čega je izvoz 240.954.000,00 KM, a uvoz 215.324.000,00 KM. U odnosu na 2013. godinu opština Derвента je u 2014. godini ostvarila izvoz manji za 5,00 %, dok je ostvareni uvoz manji za 6,14 %. U 2014. godini Derвента je u izvozu Regije, koji iznosi 465.879.000,00 učestvovala sa 51,72%, a u uvozu Regije, koji iznosi 883.314.000,00 KM sa 24,37 %. Pokrivenost uvoza izvozom za opštinu Derвента u 2014. godini je 111,90 %.

Opština Derвента je u 2014. godini učestvovala sa 8,59% u izvozu Republike Srpske (izvoz RS iznosi 2.803.064.000,00 KM), a sa 4,32 % u uvozu Republike Srpske (uvoz RS iznosi 4.975.748.000,00 KM).¹¹

3.1.3.2. Stanje zaposlenosti

Prema podacima Poreske uprave Republike Srpske na području opštine Derвента, zaključno sa 31.12.2014. godine, ukupno 6.080 lica je bilo u radnom odnosu, što je za 0,15 % manje u odnosu na 31.12.2013. godine. U tabeli 3. dati su podaci Poreske uprave Republike Srpske o broju zaposlenih na području opštine Derвента po djelatnostima, zaključno sa 31.12.2014. i 31.12.2013. godine.¹²

Tabela 3. Pregled stanja zaposlenosti po djelatnostima u opštini Derвента

RB	Naziv djelatnosti	Broj zaposlenih		Indeks 2014/2013
		31.12.2014.	31.12.2013.	
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	321	290	110,68
2.	Vađenje ruda i kamena	6	10	60,00
3.	Prerađivačka industrija	2.715	2.700	100,55

¹¹ Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derвента u 2014.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derвента, Derвента, maj 2015.godine

¹² Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derвента u 2014.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derвента, Derвента, maj 2015.godine

4.	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	40	46	86,95
5.	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	105	88	119,31
6.	Građevinarstvo	167	262	63,74
7.	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	970	993	97,68
8.	Saobraćaj i skladištenje	185	180	102,77
9.	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	192	185	103,78
10.	Informacije i komunikacije	45	50	90,00
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	71	68	104,41
12.	Poslovanje nekretninama	1	1	100,00
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	185	180	102,77
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8	15	53,33
15.	Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	272	263	103,42
16.	Obrazovanje	509	496	102,62
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	179	166	107,83
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija	31	30	103,33
19.	Ostale uslužne djelatnosti	68	66	103,03
	UKUPNO:	6.080	6.089	99,85

Kada se analizira struktura zaposlenosti prema djelatnostima može se zaključiti sljedeće¹³:

a) Zaposlenost u oblasti prerađivačke industrije, koja u strukturi zaposlenih na području opštine učestvuje sa 44,65% je zadovoljavajuća, posebno imajući u vidu da ovo učešće u ukupnoj zaposlenosti opštine raste.

b) Broj zaposlenih u oblasti poljoprivrede, šumarstva i ribolova u ukupnoj zaposlenosti opštine učestvuje sa 5,27%. Ovaj procenat je relativno nizak.

¹³ Informacija o poslovanju privrede na području opštine Derventa u 2014.godini – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa, maj 2015.godine

v) Zaposlenost u oblasti građevinarstva je 2,74 % u ukupnom broju zaposlenih na opštini. Ovo učešće je takođe nisko, međutim, može se procijeniti, imajući u vidu intenzivnu izgradnju da je broj zaposlenih u građevinarstvu znatno veći, ali zbog velikog prisustva rada na crno svi zaposleni nisu evidentirani.

g) Broj zaposlenih u oblasti trgovine u odnosu na zapošljavanje u oblastima proizvodnje može se ocijeniti kao relativno pozitivno (15,95 % zaposlenih u trgovini u ukupnoj zaposlenosti).

d) Zaposlenost u oblasti saobraćaja i skladištenja učestvuje sa 3,00% u ukupnoj zaposlenosti i može se ocijeniti kao relativno nizak procenat.

e) Obrazovanje, zdravstvo i socijalni rad zapošljavaju 11,31 % od ukupnog broja zaposlenih, što se može ocijeniti kao relativno zadovoljavajući podatak, imajući u vidu nivo zapošljavanja u privredi.

đ) U oblasti javne uprave i odbrane, te obaveznog socijalnog osiguranja zaposleno je 4,47 % ukupno zaposlenih na području opštine.

3.1.3.3. Stanje nezaposlenosti

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske, filijala Doboje, Biro Derventa na području opštine Derventa na dan 30.04.2015. godine na evidenciji nezaposlenih bilo je prijavljeno 2.451 lice. U odnosu na isti period 2014. godine broj prijavljenih na evidenciji je veći za 2,68 % (u 2014. godini broj prijavljenih je bio 2.387 lica.) Od ukupnog broja nezaposlenih lica 58,06 % su muškarci, a 41,94 % su žene. Od ukupno evidentiranih lica 4,36 % su ratni vojni invalidi svih kategorija invalidnosti, 25,29 % su učesnici rata, a 3,50 % su članovi porodica poginulih boraca. Od ukupnog broja evidentiranih je 97,59 % lica sa stalnim prebivalištem, 0,97 % su raseljena lica, a 1,42% povratnici. U narednim tabelama (4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10) su predstavljeni podaci o stanju nezaposlenosti po različitim kriterijima.¹⁴

Tabela 4. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih u opštini Derventa

RB.	Stepen stručne spreme	Broj prijavljenih lica 30.04.2015.	Broj prijavljenih lica 30.04.2014.	Indeks 2015/2014
1.	Nekvalifikovani radnici	613	617	99,35
2.	Polukvalifikovani i NSS radnici	61	58	105,17
3.	Kvalifikovani radnici, raznih kvalifikacija	892	887	100,56
4.	Lica sa srednjom stručnom spremom	675	618	109,22
5.	Visokokvalifikovani radnici	24	25	96,00
6.	Lica sa višom školskom spremom	26	28	92,85

¹⁴ Informacija o zapošljavanju na području opštine, broju i strukturi nezaposlenih lica, kao i potrebnim kadrovima za razvoj opštine - Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa, maj 2015.godine

7.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-180 ECTS	40	26	153,84
8.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-240 ECTS	113	120	94,16
9.	Masteri- 300 ECTS	7	7	100,00
10.	Magistri	0	1	0
11.	Doktori nauka	0	0	0
	UKUPNO:	2.451	2.387	102,68

Tabela 5. Učešće pojedinih kvalifikacija u ukupnoj nezaposlenosti

RB.	Stepen stručne spreme	Broj lica 30.04.2015.	Učešće u uk. broju (u %)	Broj lica 30.04.2014.	Učešće u uk. broju (u %)
1.	Nekvalifikovani radnici	613	25,01	617	25,84
2.	Polukvalifikovani i NSS radnici	61	2,48	58	2,42
3.	Kvalifikovani radnici, raznih kvalifikacija	892	36,39	887	37,15
4.	Lica sa srednjom stručnom spremom	675	27,53	618	25,89
5.	Visokokvalifikovani radnici	24	0,97	25	1,04
6.	Lica sa višom školskom spremom	26	1,06	28	1,17
7.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-180 ECTS	40	1,63	26	1,08
8.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-240 ECTS	113	4,61	120	5,02
9.	Masteri- 300 ECTS	7	0,28	7	0,29
10.	Magistri	0	0	1	0,04
11.	Doktori nauka	0	0	0	0
	UKUPNO:	2.451	100,00	2.387	100,00

Table 6. Polna struktura nezaposlenih lica u opštini Derventa

RB.	Stepen stručne spreme	Ukupan broj nezaposlenih lica na dan 30.04.2015.g.	Broj nezaposl. žena	Učešće žena u uk. broju nezaposlenih (u %)
1.	Nekvalifikovani radnici	613	199	32,46
2.	Polukvalifikovani i NSS radnici	61	26	42,62
3.	Kvalifikovani radnici, raznih kvalifikacija	892	302	33,85
4.	Lica sa srednjom stručnom spremom	675	376	55,70
5.	Visokokvalifikovani radnici	24	3	12,50
6.	Lica sa višom školskom spremom	26	15	57,69
7.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-180 ECTS	40	23	57,50
8.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-240 ECTS	113	81	71,68
9.	Masteri- 300 ECTS	7	3	42,85
10.	Magistri	0	0	0

11.	Doktori nauka	0	0	0
	UKUPNO:	2.451	1.028	41,94

Tabela 7. Starosna struktura nezaposlenih u opštini Derвента

RB.	Starosna dob nezaposlenih	Broj prijavljenih lica na evidenciji zavoda za zapošljavanje	Učešće u ukupnom broju prijavljenih (u %)
1.	15-18 godina	0	0
2.	18-20 godina	51	2,08
3.	20-24 godine	276	11,42
4.	24-27 godina	185	7,54
5.	27-30 godina	189	7,71
6.	30-35 godina	275	11,21
7.	35-40 godina	260	10,60
8.	40-45 godina	284	11,58
9.	45-50 godina	278	11,34
10.	50-55 godina	263	10,73
11.	55-60 godina	237	9,66
12.	60-65 godina	143	5,83
13.	Lica u 65-toj godini	10	0,40
	UKUPNO:	2.451	100,00

Pri analizi starosne strukture nezaposlenih uočava se da je najveći broj nezaposlenih u starosnoj dobi u kojoj je čovjek radno najposposniji (u aprilu 2015. godine 1.097 lica ili 44,75 % prijavljenih je u starosnoj dobi od 30 do 50 godina).

Kada su u pitanju zanimanja osoba prijavljenih na evidenciji Zavoda za zapošljavanje RS – Biro Derвента, u narednoj tabeli dat je pregled zanimanja sa najvećim brojem prijavljenih unutar pojedinih kvalifikacija, sa uporednim podacima za aprilu 2015. godine i april 2014. godine.

Tabela 8. Struktura nezaposlenih po zanimanjima za kategoriju kvalifikovanih radnika

RB.	Zanimanje	Broj nezaposlenih (april 2015)	Broj nezaposlenih (april 2014)	Indeks 2015/2014
	Kvalifikovani Radnici			
1.	Prodavač	161	155	103,87
2.	Bravar	95	104	91,34
3.	Kuħar	73	67	108,95
4.	Vozač teretnih kola	64	64	100,00
5.	Konobar	57	43	132,55
6.	Automehaničar	56	56	100,00

7.	Konfektionar (žen. odjeće, trikotaže, tekstila)	50	51	98,03
8.	Elektromehaničar	34	36	94,44
9.	Metalostrugar	36	41	87,80
10.	Obučar	34	30	113,33

Tabela 9. Struktura nezaposlenih po zanimanjima u okviru srednje stručne spreme

RB.	Zanimanje	Broj nezaposlenih (april 2015)	Broj nezaposlenih (april 2014)	Indeks 2015/2014
	Srednja stručna sprema			
1.	Ekonomski tehničar	93	76	122,36
2.	Maturant gimnazije	78	71	109,85
3.	Elektrotehničar-energetičar	64	51	125,49
4.	Poljoprivredni tehničar	61	62	98,38
5.	Tehničar računarstva	46	38	121,05
6.	Trgovinski tehničar	40	42	95,23
7.	Mašinski tehničar	37	36	102,77
8.	Medicinska sestra-tehničar	18	22	81,81

Tabela 10. Struktura nezaposlenih po zanimanjima u okviru visoke stručne spreme

RB.	Zanimanje	Broj nezaposlenih (april 2015)	Broj nezaposlenih (april 2014)	Indeks 2015/2014
	Visoka stručna sprema			
1.	Diplomirani ekonomist (razni smjerovi)	41	39	105,12
2.	Profesor razredne nastave	25	26	96,15
3.	Diplomirani pravnik	13	14	92,85

3.1.3.4. Strateški pravci razvoja lokalne ekonomije

Na osnovu predstavljenih podataka o poslovanju i zaposlenosti, može se zaključiti da opština Derвента, u odnosu na većinu lokalnih zajednica u zemlji, ostvaruje pozitivne rezultate, pogotovo kada su u pitanju stepen pokrivenosti uvoza izvozom, vrijednost spoljnotrgovinske razmjene i vrijednost ukupnog izvoza. Lokalna uprava je prepoznala potrebu veće angažovanosti u cilju povećanja stope rasta privrede, smanjenje broja i stope nepopunjenih radnih mjesta i povećanje samozapošljavanja. Sa stanovišta razvoja ekonomije, Strategijom razvoja opštine Derвента 2011 – 2016. godina definisana su 3 cilja:

- Ubrzan ekonomski razvoj i kvalitetna poslovna infrastruktura, gdje je posebna pažnja posvećena razvoju prerađivačke industrije i procesu finalizacije proizvoda i usluga

- Razvoj ljudskih resursa i unapređenje kvaliteta života, gdje se poseban naglasak stavlja na efikasno upravljanje ljudskim resursima i sticanju novih znanja za jačanje konkurentnosti

- Podsticanje uravnoteženog i održivog razvoja u turizmu i poljoprivredi, gdje je upravo poljoprivreda prepoznata kao djelatnost sa značajnim potencijalom za prihod i zapošljavanje

Na osnovu gorepredstavljenih statističkih pokazatelja i procjena lokalnih institucija, sa stanovišta potencijala za zapošljavanje i samozapošljavanje u opštini Derвента strateškom se smatra prvenstveno prerađivačka djelatnost, a naročito u obradi metala, obučarskoj industriji, elektro industriji, građevinarstvu, trgovini, poljoprivredi i prehrambenoj industriji.

3.2. Obrazovanje odraslih

Zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske, obrazovanje odraslih je jedinstveni dio obrazovnog sistema Republike Srpske i ima za cilj postizanje najmanje osnovnog obrazovanja, osposobljavanje za zapošljavanje odraslih lica koja nemaju završeno formalno obrazovanje, omogućavanje daljeg obrazovanja i obuke, odnosno mogućnost dokvalifikacije, prekvalifikacije i kontinuiranog stručnog usavršavanja tokom cijelog radnog vijeka i omogućavanje obrazovanja i sticanja znanja i vještina koje odgovaraju ličnim sposobnostima, afinitetu i životnom dobu pojedinca.

Obrazovanje odraslih može biti:

- a) formalno
- b) neformalno
- c) informalno.

Formalno obrazovanje odraslih označava obrazovni proces koji se izvodi u obrazovnim ustanovama po programima osnovnog i srednjeg obrazovanja prilagođenim potrebama i mogućnostima odraslih. Formalno obrazovanje odraslih sprovodi se u skladu sa zakonima kojima se uređuju djelatnosti osnovnog i srednjeg obrazovanja, osim u pitanjima koja su uređena zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske.

Neformalno obrazovanje odraslih je organizovan proces učenja i obrazovanja usmjeren ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, vještina i sposobnosti prema dijelovima programa

formalnog obrazovanja (modulima) i po posebnim programima za sticanje znanja, vještina i sposobnosti, a koji se mogu organizovati kod obrazovnih ustanova i specijalizovanih organizacija, koje ispunjavaju uslove prema programu koji izvode.

Informalno učenje podrazumjeva permanentno samoobrazovanje, usavršavanje i sticanje znanja i vještina van obrazovnih ustanova i specijalizovanih organizacija obrazovanja odraslih.¹⁵

Tradicija u obrazovanju odraslih na području opštine Derventa. (provjeriti sa LST Derventa)

Trenutni institucionalni okvir obrazovanja odraslih opštine Derventa je takav da lokalni subjekti koji imaju direktan uvid u kretanja na tržištu rada, imaju određenu komunikaciju, odnosno razmjenu informacija. Međutim, u pogledu kapaciteta i koordinacije koja je neophodna za definisanje i sprovođenje politike obrazovanja odraslih, može se konstatovati da su u proteklom periodu lokalni subjekti uglavnom praktikovali individualni pristup razvoju ove oblasti. Opština Derventa je osnivanjem LST-a za obrazovanje odraslih i zapošljavanje pokazala opredjeljenost poboljšanju lokalnog sistema obrazovanja odraslih. U ovom momentu, LST Derventa nema određen finansijski i operativni okvir djelovanja, i oslanja se isključivo na kapacitete svojih članica. Ipak, njegovim osnivanjem je načinjen prvi korak u stvaranju efikasnijeg lokalnog institucionalnog okvira za ovu oblast. Sa aspekta funcionisanja LST Derventa, vrlo važno je što većina članica LST Derventa provodi određene aktivnosti u cilju razvoja obrazovanja odraslih i boljeg funcionisanja tržišta rada (izvještaji o deficitarnim zanimanjima, profesionalno informisanje nezaposlenih lica, klubovi za traženje posla), dok je na razvoju određenih alata i aktivnosti (operativni okvir rada) i obezbjeđenju finansijskih sredstava za realizaciju konkretnih projekata i mjera, potrebno raditi u narednom periodu. Procjenjeno je da svi lokalni subjekti koji se smatraju zainteresovanim stranama podržavaju razvoj obrazovanja odraslih.

Sa stanovišta formalnog obrazovanja, na području opštine Derventa su trenutno aktivne dvije ustanove, i to JU SŠC „Mihajlo Pupin“ i JU Stručna i tehnička škola, koje ispunjavaju uslove za sticanje statusa organizatora obrazovanja odraslih predviđenih zakonom o obrazovanju RS. Sledećom tabelom predstavljeni su aktuelni akreditovani programi obrazovanja odraslih u navedenim ustanovama, kao i statistički podaci o dosadašnjem broju upisanih polaznika (zaključno sa 12.06.2015. godine).¹⁶

¹⁵ Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske (Sl.Glasnik RS br. 59/2009;01/2012)

¹⁶ Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske (akt br. 07/5.5/034-221/15 od 12.06.2015)

Tabela 11. Akreditovani programi na području opštine Derвента u broj polaznika

RB.	Organizator obrazovanja odraslih	Zanimanje	Broj upisanih	Broj polaznika koji su završili program
1.	JU SŠC „Mihajlo Pupin“	električar	4	u toku
		tehničar elektroenergetike	9	u toku
		tehničar računarstva	10	u toku
2.	JU Stručna i tehnička škola	bravar	6	4
		poljoprivredni tehničar	9	6
		trgovački tehničar	26	11

Predstavljeni programi obrazovanja odraslih su programi namjenjeni polaznicima zainteresovanim za prekvalifikacije i dokvalifikacije (u slučajevima kada polaznici imaju završenu srednju školu), odnosno za sticanje prvog zanimanja (u slučajevima kada polaznici imaju završenu osnovnu školu). Iako navedene ustanove raspolažu određenom infrastrukturom i kadrovima, posebno za teoretski dio nastave, evidentno je da postoji potreba za usavršavanjem postojećih kadrova ili potpuno novim kadrovima, kao i određenom opremom za izvođenje praktične nastave. Iako se u određenim lokalnim poslovnim subjektima primjenjuje nova tehnologija, izražen je i nedostatak kadrova na koje bi se moglo osloniti u izvođenju određenih programa koji podrazumijevaju upotrebu novih tehnologija. Kao jedna od mogućnosti za prevazilaženje uočenih prepreka je saradnja sa organizatorima obrazovanja odraslih aktivnim u okruženju. Interes za saradnju je izražen od strane Ustanove za obrazovanje odraslih „Centar za cjeloživotno učenje“ iz Doboja. Neformalni programi obrazovanja odraslih u opštini Derвента su uglavnom vezani za programe sticanja znanja i vještina, kao što su kursevi stranih jezika i informaciono-komunikacionih tehnologija. Po izraženoj potrebi i u režiji lokalnih privrednika, organizuju se i neformalni programi obuke za određena radna mjesta, najčešće u obučarskoj industriji.

Generalna ocjena LST Derвента je da ponudu lokalnih programa obrazovanja odraslih treba unaprijediti, kako bi bila konkurentnija po pitanju ponuđenih sadržaja, a prvenstveno kako bi povećala mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja za lokalno stanovništvo. Poredeći

Lokalno tržište rada u Derventi ima određene karakteristike i kretanja koja na direktan i indirektan način utiču na razvoj obrazovanja odraslih. Opšta ocjena je da trenutna ponuda radne snage prevazilazi tražnju, usljed niskog nivoa investicija i broja radnih mjesta koje otvara lokalna privreda. Međutim, takođe je primjetna snažno izražena potreba za određenim zanimanjima (naročito u sektoru obrade metala i obučarskoj industriji, kao i drugim djelatnostima, kao što su drvoprerađiva, proizvodnja

namještaja, tekstilna industrija, građevinska industrija, itd.), koju poslodavci ne mogu da podmire na lokalnom tržištu rada. Razloge za to treba tražiti u neatraktivnosti ponuđenih radnih mjesta u tradicionalnim sektorima (nisko plaćeni poslovi), ali i realnom nedostatku kadrova sa specifičnim kvalifikacijama, znanjima, vještinama i iskustvom. U manjem omjeru, prisutna je i tražnja za zanimanjima i vještinama vezanim za primjenu novih tehnologija, kao što su CNC tehnologija i informaciono-komunikacione tehnologije i alati.

Analizirajući stanje i kretanje nezaposlenosti, uočava se da se pogoršavaju strukturne karakteristike nezaposlenosti: raste dugotrajna nezaposlenost i nezaposlenost mladih i teže zapošljivih grupa. S druge strane, ponuda radne snage raste, naročito sa priliv mladih koji završavaju školovanje. Problemi nezaposlenosti su strukturnog karaktera, zbog čega i rješenja treba tražiti u što bržoj izmjeni strukture privrede. Snažnija izmjena privredne strukture se može izvršiti pomoću direktnih stranih ulaganja, jer se to ne može obezbijediti sa ograničenim nivoom domaćeg kapitala.¹⁷

Samozapošljavanje, odnosno razvoj preduzetništva, u opštini Derвента je takođe prepoznato kao mogućnost za djelimično rješavanje problema nezaposlenosti. U tom smislu, poljoprivreda se smatra djelatnošću sa posebno izraženim potencijalom za povećanje prihoda i zapošljavanje. Na ime podsticaja razvoju poljoprivrede, opština Derвента redovno izdvaja sredstva u vrijednosti i do 350.000 KM na godišnjem nivou¹⁸, a usvojena je i „Strategija ruralnog razvoja opštine Derвента 2014 – 2020“¹⁹. U kontekstu obrazovanja odraslih, razvoj preduzetništva i poljoprivrede su relevantni zbog generalnog nedostatka tehničkih znanja i veština, što je osnovni preduslov za pokretanje sopstvenog biznisa ili poljoprivredne djelatnosti. Za poljoprivrednu djelatnost je od presudnog značaja i ugovoreni otkup, odnosno plasman poljoprivrednih proizvoda, koji na području opštine Derвента nije organizovan. U kontekstu samozapošljavanja, značajne napore je potrebno uložiti u promociju preduzetništva i razvoj preduzetničkog duha.

Obrazovanje odraslih ima rastući značaj u opštini Derвента, ali i dalje preovladava nizak stepen informisanosti stanovništva o ovoj specifičnoj oblasti. Interes za programima obrazovanja odraslih je sporadičan i bazira se uglavnom na potrebi formalnog sticanja određenih kvalifikacija u cilju obavljanja određene djelatnosti u zemlji, a često i u inostranstvu. Imajući u vidu i nezavidnu ekonomsko-socijalnu poziciju populacije nezaposlenih osoba, finansijski faktor značajno utiče na njihov interes za programima obrazovanja odraslih.

¹⁷ Informacija o zapošljavanju na području opštine, broju i strukturi nezaposlenih lica, kao i potrebnim kadrovima za razvoj opštine - Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derвента, Derвента, maj 2015.godine

¹⁸ Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derвента

¹⁹ „Sl. Glasnik opštine Derвента“ br. 9/14

3.2.1. Ciljne grupe obrazovanja odraslih u opštini Derventa

U procesu pripreme strategije obrazovanja odraslih, LST Derventa je određene kategorije lokalnog stanovništva predložio za ciljne grupe strategije. U pitanju su sledeće kategorije lokalnog stanovništva:

- Nezaposlena lica/Aktivni tražioci posla u skladu sa potrebama poslovnih subjekata (za zapošljavanje) ili u svrhu samozapošljavanja. Prema podacima iz evidencija predstavljenih u poglavlju 3.1.3.3. ukupan broj aktivnih tražilaca posla u opštini Derventa je 2.451 lice. U pitanju je najšire definisana ciljna grupa u koju praktično ulaze sva evidentirana nezaposlena lica koja aktivno traže posao.
- Nezaposlena lica koja nemaju zanimanje (lica sa koja nemaju završenu srednju školu ili su završili gimanziju). Prema podacima iz evidencija predstavljenih u poglavlju 3.1.3.3. ova ciljna grupa broji 613 lica, odnosno 25 % od ukupnog broja nezaposlenih koji aktivno traže posao.
- Nezaposlena lica koja nemaju završenu osnovnu školu, kojih je ukupno 58 na području opštine Derventa (maj 2015. godine).²⁰
- Nezaposlena lica iz kategorije osoba sa tjelesnim invaliditetom, kojih je ukupno 122 na području opštine Derventa (maj 2015. godine).²¹
- Nezaposlena lica iz kategorije djece i porodica poginulih boraca. Prema podacima iz evidencija predstavljenih u poglavlju 3.1.3.3. broj nezaposlenih lica iz ove kategorije je oko 3,5 % od ukupnog broja nezaposlenih.
- Nezaposlena lica iz kategorije mladih (do 30 godina starosti) bez radnog iskustva, kojih je ukupno 441 na području opštine Derventa (maj 2015. godine).²²
- Poslodavci i preduzetnici zainteresovani za unapređenje sopstvene konkurentnosti i konkurentnosti svojih kadrova.
- Zaposlena lica zainteresovana za sticanje formalnih kvalifikacija za određena radna mjesta i unapređenje ličnih znanja, sposobnosti i kompetencija.
- Sva lica zainteresovana za unapređenje ličnih znanja i vještina kroz formalno i neformalno obrazovanje

²⁰ Zavod za zapošljavanje Republike Srpske – Biro Derventa

²¹ Zavod za zapošljavanje Republike Srpske – Biro Derventa

²² Zavod za zapošljavanje Republike Srpske – Biro Derventa

3.2.2. Obrazovanje odraslih u kontekstu potreba lokalne privrede i zapošljavanja

U skladu sa ključnim smjernicama, strategija obrazovanja odraslih se najvećim dijelom stavlja u funkciju poboljšanja mogućnosti zapošljavanja u lokalnim poslovnim subjektima. Istraživanja koja su provedena u procesu pripreme strategije su pokazala da lokalni poslovni subjekti, a naročito subjekti aktivni u prerađivačkim djelatnostima, imaju izražene kratkoočne i dugoročne potrebe za kadrovima sa određenim kvalifikacijama, odnosno znanjima i vještinama. Bitno je napomenuti da poslodavci na različite načine izražavaju potrebe za kadrovima određenih kvalifikacija i/ili kompetencija, najčešće u zavisnosti od vrste djelatnosti i složenosti posla. Najčešće se za dugoročne razvojne planove izražavaju zahtjevi za kvalifikovanom i kompetentnom radnom snagom, dok se za kratkoročne razvojne planove težište stavlja na sposobnosti dostizanja određenog nivoa produktivnosti na određenom radnom mjestu.. Posmatrajući ukupno iskazane potrebe, u većini slučajeva radi se o zanimanjima, odnosno poslovima za čije se obavljanje traže kvalifikovani radnici, odnosno polukvalifikovani i nekvalifikovani radnici (koji se u proces rada uključuju na osnovu obuke i stečenog iskustva na određenim radnim mjestima). Manji broj slučajeva se odnosi na zanimanja, odnosno poslove za koje je potrebna minimalno srednja stručna sprema (SSS-IV stepen).²³

Problem, sa kojim se većina lokalnih poslovnih subjekata (oko 40 % subjekata redovno, a 12 % ponekad) suočava, je problem pronalaženja radnika sa potrebnim iskustvom i vještinama. Interesantan je i podatak da preko 80 % lokalnih poslovnih subjekata (52,44 % redovno, a 29,27 % ponekad) mora organizovati interne dodatne obuke novozaposlenih kadrova.²⁴

U cilju poboljšanja mogućnosti za zapošljavanje, određena zanimanja i poslovi su istaknuti od strane predstavnika lokalnih poslovnih subjekata kao potrebni. U pitanju su zanimanja i poslovi, za koja se neophodna znanja i vještina mogu steći putem obrazovanja odraslih.

Pored lokalnog nivoa, identifikacija perspektivnih zanimanja i vještina se sprovodila i na regionalnom, odnosno globalnom nivou. Zbog atraktivnosti zanimanja i interesa mlađih kategorija odraslih, posebna pažnja je posvećana informaciono-komunikacionim tehnologijama (IKT). Sa stanovišta zapošljavanja, jedna od mogućnosti je razvoj i specijalizacija lokalnih kadrova za IKT alate, i jačanje njihovih kapaciteta za obavljanje poslova preko dostupnih informacionih sistema (www.upwork.com , www.elance.com , www.freelancer.com , www.ifreelance.com), kao i razvoj grafičkih i web dizajn rješenja za online prodaju. Procjenjuje se da vrijednost urađenih poslova preko ovih sistema prelazi više

²³ Istraživanje potreba lokalne privrede, LST Derventa, april/maj 2015. godine

²⁴ „Istraživanje potreba tržišta rada“ u periodu 1.4 - 30.06.2013 - UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“

od nekoliko milijarde evra na godišnjem nivou. Današnji svijet rada obilježava sve veći broj „freelance“ poslova. U SAD je jedna od tri osobe zaposlena na taj način, što je više od 42 miliona ljudi. Napredne IKT tehnologije, omogućuju sve lakši rad „online“, a ova vrsta posla često zahtjeva veoma mala ulaganja. Procjena je da će uslovi rada u ovoj branši u budućnosti postajati sve fleksibilniji, a tržište globalno.²⁵

U narednoj tabeli predstavljen je pregled potrebnih zanimanja, odnosno poslova, na koja se može odgovoriti programima obrazovanja odraslih, koji trenutno nisu u ponudi na području opštine Derвента.

Tabela 12. Potrebe lokalne privrede za zanimanjima/ poslovima na području opštine Derвента

RB	Poslovna aktivnost	Zanimanja/Poslovi
1.	Industrija tekstila, kože i obuće	Modelar obuće - Obučar
		Šivač
		Peglač
		Mehaničar za održavanje mašina za šivenje
		Šteper
2.	Drvena industrija i industrija namještaja	Tapetar
		CNC operater/CNC programer
		Lakirer
		Stolar – Tehničar za obradu drveta
3.	Obrada metala	Bravar
		Metalostrugar
		Mig-mag zavarivač
		Tig zavarivač
		CNC operater/CNC programer
		Mašinski tehničar
4.	Građevinska industrija	Moler
		Građevinski tehničar
		Tesar
		Asfalter
		Fasader
		Rukovalac građevinskih mašina –bagerista
		Rukovalac građevinskih mašina – kranista
		Armirač
		Zidar
5.	Specifične potrebe lokalne privrede	Konobar
		Trgovac
		Automehaničar/autodijagnostičar
		Farmaceutski tehničar
		Vozač teretnih vozila

²⁵ Analiza stanja i potreba za IT kadrom u gradu Prijedoru, Agencija za ekonomski razvoj grada Prijedora, maj 2015.

		Mesar
		Portir
		Kuvar
6.	Informaciono – komunikacione tehnologije	ECDL početni kurs
		ECDL osnovni kurs
		ECDL napredni kurs
		Web design i upravljanje web sadržajem (CMS sistemi)
		CAD/CAM software (Razvoj proizvoda)
		Grafički dizajn (Corel, Photoshop, Adobe Illustrator, Adobe InDesign)
		Programiranje – PHP, C, C++, Java, Javascript, ASP
		Razvoj aplikacija u Android OS
		Razvoj aplikacija u IOS

U cilju poboljšanja konkurentnosti samih poslovnih subjekata jačanjem kapaciteta kadrova, lokalni poslodavci su istakli potrebe za određenim programima usavršavanja, odnosno sticanja nedostajućih kompetencija.²⁶ U pitanju su programi predstavljeni sledećom tabelom (tabela 13.).

Tabela 13. Potrebni programi usavršavanja/sticanja kompetencija

RB.	Programi usavršavanja/sticanja kompetencija
1.	Usavršavanje menadžera
2.	Usavršavanje u oblasti špedicije
3.	Usavršavanje u pružanju računovodstvenih i knjigovodstvenih usluga
4.	Usavršavanje u oblasti grafičkog dizajna
5.	Usavršavanje u oblasti ugostiteljstva i hotelijerstva
6.	Obuke za zaštitu na radu
7.	Kursevi stranih jezika (opšti i stručni)
8.	Obuke za korišćenje specijalizovanih softvera
9.	Obuke za razvoj kreativnosti i inovativnosti
10.	Obuke za razvoj menadžerskih vještina
11.	Obuke za razvoj prodajnih vještina
12.	Obuke za razvoj komunikacionih vještina

Potrebe za kadrovima sa određenim kvalifikacijama, znanjima i vještinama identifikuju se i tokom provođenja redovnih godišnjih aktivnosti institucija i organizacija koje su aktivne unutar LST

²⁶ Istraživanje potreba tržišta rada“ u periodu 1.4 - 30.06.2013 - UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“

Derventa.²⁷ Prilikom usvajanja odluka vezanih za upisnu politiku na području opštine Derventa, identifikovane su potrebe za kvalifikovanim obučarima (zanimanje III stepena), zbog generalnog nedostatka srednje obrazovanih kadrova ove struke. Ističu se i potrebe za variocima (zanimanje III stepena) i tehničarima mehatronike (zanimanje IV stepena).

Prema informacijama Zavoda za zapošljavanje RS – Biro Derventa, takođe se ističe nedostatak kvalifikovanih obučara i štepera (lica obučena za rad na šivaćoj mašini) mlađe starosne dobi.

Uočene su i potrebe za licima mašinske struke obučenim za rad na novim mašinama (CNC i dr.) i upotrebu specijalizovanih softvera (CAM/CAD programi).

Kada je u pitanju visoka stručna sprema, na evidenciji nema prijavljenih profesora matematike, profesora fizike, profesora hemije, diplomiranih farmaceuta i doktora medicine.

3.2.3. Obrazovanje odraslih u kontekstu samozapošljavanja

U određenom broju slučajeva, obrazovanje odraslih za zanimanja, znanja i vještine, koje je lokalna privreda ocjenila potrebnim, može se posmatrati i sa stanovišta mogućnosti pokretanja sopstvenog posla, odnosno samozapošljavanja. Sticanjem kvalifikacija, znanja i vještina ispunjava se jedan od osnovnih preduslova za obavljanje određenih poslovnih djelatnosti.

Potencijal za samozapošljavanje je posebno prepoznat u oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane. Pomenuta vrijednost finansijskih podsticaja u poljoprivredi (dio 3.2. ovog dokumenta), kao i strateški pristup opštine Derventa ruralnom razvoju, čini ovu oblast interesantnom sa aspekta obrazovanja odraslih. Opština Derventa je za period 2014 – 2020²⁸ planirala sprovođenje mjera za poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede i podizanje nivoa tehničko-tehnoloških znanja ruralne populacije. Planirane mjere između ostalog uključuju i podizanje nivoa znanja u primjeni novih tehnologija, kao i organizaciju sadržaja namjenjenih obrazovanju ciljne populacije. U narednoj tabeli je pregled zanimanja i poslova u oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane za koje je procijenjeno postojanje odgovarajućih potencijala za povećanje prihoda i samozapošljavanje.

²⁷ Informacija o zapošljavanju na području opštine, broju i strukturi nezaposlenih lica, kao i potrebnim kadrovima za razvoj opštine - Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa, Derventa, maj 2015.godine

²⁸ „Strategija ruralnog razvoja opštine Derventa 2014 – 2020“ – Osa 1. Poboljšanje konkurentnosti ruralne ekonomije („Sl. Glasnik opštine Derventa“ br. 9/14)

Tabela 14. Programi obrazovanja odraslih za samozapošljavanje

RB	Poslovna aktivnost	Zanimanja/poslovi
1.	Poljoprivreda i proizvodnja hrane	Proizvođač rasada povrća i cvijeća
		Plastenička proizvodnja
		Sakupljač samoniklog bilja, šumskih plodova i gljiva
		Pekar
		Voćar
		Pčelar
		Stočar
		Prerada voća i povrća – Proizvodnja hrane i pića

4. STRATEŠKA USMJERENJA

4.1. SWOT analiza opštine Derventa za oblast obrazovanja odraslih

U procesu pripreme strategije, SWOT analiza je bila jedan od alata korištenih za identifikaciju svih relevantnih okolnosti koje imaju uticaj na proces razvoja obrazovanja odraslih na području opštine Derventa. Ovom analizom su sa jedne strane utvrđene snage i slabosti lokalne zajednice, a sa druge strane prijetnje i prilike koje dolaze iz užeg i šireg okruženja.

Tabela 15. SWOT analiza opštine Derventa za oblast obrazovanja odraslih

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Tradicija u realizaciji programa obrazovanja odraslih na području opštine Derventa • Dugogodišnja saradnja lokalnih obrazovnih ustanova, lokalne zajednice i ZZZRS • Dvije institucije akreditovane za formalne programe obrazovanja odraslih sa prostornim kapacitetima za ispunjavanje uslova za izvođenje novih programa obrazovanja odraslih • Osposobljeni nastavni kadrovi za ponuđene formalne programe obrazovanja odraslih u opštini Derventa • Sve zainteresovane strane/socijalni partneri podržavaju obrazovanje odraslih • Registrovana Ustanova za obrazovanje odraslih „Centar za cjeloživotno učenje“ Doboj zainteresovana za uspostavu saradnje sa lokalnim privrednim društvima, preduzetnicima, opštinom Derventa i drugim lokalnim organizatorima obrazovanja odraslih • U okviru ZZZRS – Biro Derventa vrši se profesionalno informisanje nezaposlenih lica i identifikuju deficitarna 	<ul style="list-style-type: none"> • Trenutna ponuda programa obrazovanja odraslih na području opštine Derventa (mali broj programa koji se isključivo odnose na prekvalifikaciju i dokvaifikaciju) • Nepoznavanje novih tehnologija od strane ciljnih grupa, ali i u određenim slučajevima stručnog osoblja organizatora obrazovanja odraslih • Nedostatak stručnih kadrova za ispunjavanje preduslova za nove programe obrazovanja odraslih • Organizatori obrazovanja odraslih nisu materijalno obezbjeđeni (slaba opremljenost za praktičnu nastavu) • Nedostatak finansijske podrške obrazovanju odraslih • Mali broj poslodavaca zainteresovanih za učešće u organizaciji praktične nastave • Nedostatak ideja i znanja kod ključnih ciljnih

<p>zanimanja na području opštine Derventa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U okviru ZZZRS – Biro Derventa aktivan je klub za traženje posla koji radi sa mlađim kategorijama nezaposlenih osoba (do 30 godina starosti) • Snažni prerađivački kapaciteti na području opštine, koji u određenim slučajevima organizuju interne obuke zaposlenih • Primjena novih tehnologija u lokalnim privrednim društvima 	<p>grupa za pokretanje sopstvenog biznisa (samozapošljavanje)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neefikasno upravljanje i planiranje obrazovanja odraslih na lokalnom nivou • Ne postoji akreditovani organizator osnovnog obrazovanja odraslih
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Promocija obrazovanja odraslih • Obezbeđenje podsticaja poslodavcima i povoljnog okvira za dugoročno zapošljavanje radnika nakon prekvalifikacija, osposobljavanja, usavršavanja... • Omogućiti veći uticaj poslodavaca na nastavne planove i programe obrazovanja odraslih • Postojanje finansijskih sredstava za obrazovanje od EU • Uspostaviti saradnju sa organizatorima obrazovanja odraslih iz drugih gradova i opština • Snažno izražena potreba za obrazovanjem odraslih u određenim lokalnim privrednim subjektima – deficitarni kadrovi u obučarskoj, tekstilnoj i metalprerađivačkoj djelatnosti • Izražena potreba/interes za novim zanimanjima/vještinama, naročito kod mlađih kategorija (IKT alati, CNC, mehatronika, itd.) • Mogućnosti angažovanja stanovništva u poljoprivredi (dostupni prirodni resursi) • Podrška razvoju preduzetništva kao mogućem konceptu rješavanja problema nezaposlenosti (samozapošljavanje) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zastarjevanje znanja i vještina • Konstantno prisustvo određenih deficitarnih zanimanja • Nedostatak mobilnosti radne snage • Slaba saradnja poslodavaca po pitanju razmjene informacija o potrebama za radnom snagom (neprecizni podaci o potrebnim kvalifikacijama i kompetencijama) • Generalni nedostatak tehničkih znanja • Pasivan odnos prema samozapošljavanju, nizak nivo preduzetničkog duha • Nizak nivo informisanosti stanovništva o obrazovanju odraslih • Slab interes ciljnih grupa za obrazovanje odraslih • Nedostatak finansijskih sredstava za obrazovanje odraslih, pogotovo za kategorije socijalno ugroženog stanovništva

4.2. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u opštini Derventa

Slika 1. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u opštini Derventa

Kao zaključak provedene socio-ekonomske analize opštine Derвента sa stanovišta obrazovanja odraslih i SWOT analize, identifikovana su tri ključna strateška usmjerenja.

Formiranjem LST-a, opština Derвента je stvorila osnovu institucionalnog okvira, sa definisanim (imenovanim) institucijama i organizacijama – članicama LST-a, nadležnostima i obavezama (Sl. Glasnik opštine Derвента 6/2014). Međutim, trenutno definisanom okviru nedostaju određeni sadržaji, kako bi se u potpunosti primjenio u praksi. Pod navedenim sadržajima se podrazumijevaju operativne aktivnosti i mjere koje će LST Derвента preduzimati na godišnjem i višegodišnjem nivou, kako bi ispunio svoje zadatke u skladu sa datim nadležnostima. Provođenjem strategije obrazovanja odraslih, opština Derвента će stvoriti institucionalni okvir za planiranje i upravljanje procesima koji su na direktan ili indirektan način u vezi sa obrazovanjem odraslih. Navedeni procesi će obuhvatiti i funkcionisanje lokalnog tržišta rada, a djelimično i redovno srednje stručno obrazovanje. Usmjeravajući strategiju prema kompletiranju lokalnog institucionalnog okvira za obrazovanje odraslih, odnosno primjeni operativnih aktivnosti, opština Derвента će na raspolaganju imati parametre koji su neophodni za efikasno planiranje i upravljanje procesima obrazovanja odraslih i kretanjima na lokalnom tržištu rada.

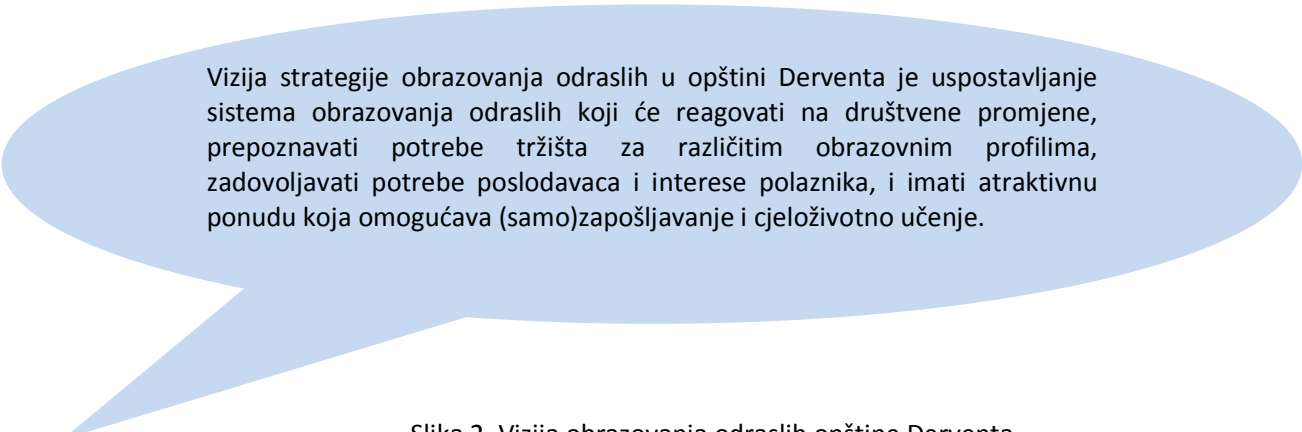
Imajući u vidu situaciju po pitanju trenutno dostupnih programa obrazovanja odraslih, neophodno je da strategija jednim djelom bude usmjerena na povećanje dostupnosti ciljnim grupama na području opštine Derвента, sa posebnim akcentom stavljenim na povećanje zapošljivosti i mogućnosti za samozapošljavanje. Neophodno je izvršiti prilagođavanje trenutnog sistema obrazovanja odraslih potrebama lokalne privrede. U tom smislu, preduslovi za izvođenje programa obrazovanja odraslih će se ispunjavati u skladu sa potrebama i potencijalima za zapošljavanje u lokalnim poslovnim subjektima, odnosno u skladu sa prepoznatim potencijalima za pokretanje vlastitog posla (samozapošljavanje). Zahtjevima lokalne privrede su u prvi plan istaknuti potreban nivo znanja i vještina potencijalnih i trenutno zaposlenih osoba, kako bi se postigla tražena produktivnost. U cilju ispunjavanja zahtjeva privrede, u procesu stvaranja preduslova za izvođenje programa obrazovanja odraslih, kvalitet će biti ključni faktor, za čije će postizanje biti neophodni dovoljno stručni kadrovi za teoretsku i praktičnu nastavu/obuku, oprema, infrastruktura i ostala logistika u skladu sa konkretnom vrstom obuke i djelatnosti.

Jednako važno strateško usmjerenje je i poboljšanje opšteg lokalnog okvira na području opštine Derвента, pod kojim se podrazumijeva odnos ciljnih grupa i ostalih subjekata prema obrazovanju odraslih, prepoznavanje njegovog značaja i obezbjeđenje odgovarajuće lokalne i eksterne podrške. Kao što je i uočeno u procesu izrade SWOT analize, posebni naponi su potrebni za motivaciju i informisanje ciljnih grupa kako bi prepoznale svrhu pohađanja programa obrazovanja odraslih. Izazov će predstavljati

i ograničene finansijske mogućnosti za pohađanje programa obrazovanja odraslih, naročito kod nezaposlenih lica. Za potrebe ispunjavanja preduslova za izvođenje i realizaciju programa obrazovanja odraslih potrebno je obezbjediti podršku, prvenstveno na lokalnom nivou. Pored budžetskih izdvajanja za ovu oblast, koja bi mogla obezbjeđivati u skladu sa finansijskim mogućnostima lokalne uprave, potrebno je iznaći i mogućnosti tehničke i materijalne podrške lokalnih poslovnih subjekata, na bazi njihovog interesa za obuku sopstvenih kadrova, ali i potencijalnih budućih zaposlenika. U cilju poboljšanja lokalnog okvira, otvorene su i mogućnosti različitih vidova finansijske podrške i iz određenih eksternih izvora pod kojima se podrazumijevaju entitetski programi podrške zapošljavanju, ali i predpristupna sredstva EU.

5. VIZIJA OBRAZOVANJA ODRASLIH OPŠTINE DERVENTA

Sumirajući zaključke proistekle iz socio-ekonomske analize sa stanovišta procesa obrazovanja odraslih, SWOT analize obrazovanja odraslih i načelnih strateških usmjerenja, definisana je izjava o viziji strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa 2015 - 2020.

Vizija strategije obrazovanja odraslih u opštini Derventa je uspostavljanje sistema obrazovanja odraslih koji će reagovati na društvene promjene, prepoznavati potrebe tržišta za različitim obrazovnim profilima, zadovoljavati potrebe poslodavaca i interese polaznika, i imati atraktivnu ponudu koja omogućava (samo)zapošljavanje i cjeloživotno učenje.

Slika 2. Vizija obrazovanja odraslih opštine Derventa

Usvojena vizija obrazovanja odraslih jasno određuje ključne oblasti u kojima se očekuje poboljšanje na području opštine Derventa.

„Uspostavljen sistem obrazovanja odraslih“ – jasno je izražena namjera predstavnika najrelevantnijih lokalnih institucija da se razvoju obrazovanja odraslih pristupi na sistemski način, zasnovan na realno procijenjenim potrebama lokalne privrede i ciljnih grupa.

„Osjetljivost na društvene promjene i prepoznavanje potreba tržišta“ – potvrda opredjeljenosti lokalnih institucija za proaktivan preduzetnički pristup, uz maksimalno korišćenje dobrog poznavanja lokalnih

prilika kao ključne garancije za efektivno i efikasno planiranje i sprovođenje aktivnosti obrazovanja odraslih.

„Zadovoljenje potreba poslodavaca i interesa polaznika“ – razumijevanje interesa svih uključenih strana i realizacija programa obrazovanja odraslih na način koji obezbjeđuje zadovoljenje interesa obje strane.

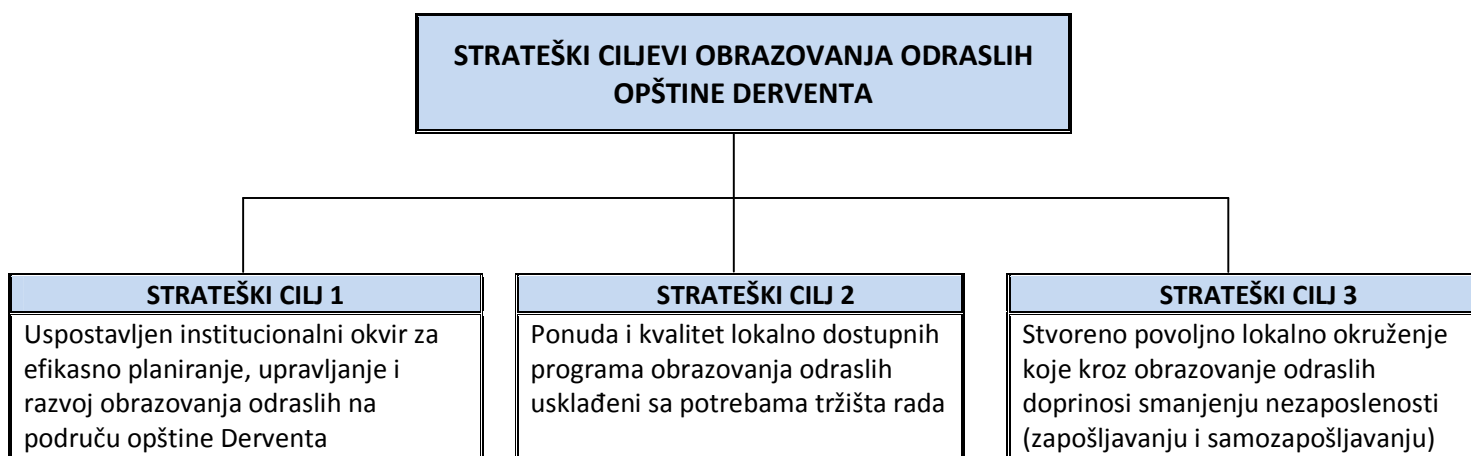
„Atraktivnost ponude“ – stvaranje preduslova za izvođenje programa obrazovanja odraslih čiji će kvalitet biti prepoznat i od poslovne zajednice i od polaznika. Programi će omogućavati sticanje relevantnih kompetencija, prepoznatih od strane poslodavaca kao neophodnih za zapošljavanje, što se može smatrati jednako atraktivnim i za poslovnu zajednicu i za ciljne grupe (polaznike).

6. STRATEŠKI CILJEVI

Strateški ciljevi obrazovanja odraslih opštine Derвента su definisani na bazi dva osnovna elementa usvojena od strane LST Derвента tokom pripreme strateškog dokumenta.

Prvi element se odnosi na ključne metodološke smjernice koje su određene projektom „Obrazovanjem do zapošljavanja u lokalnoj zajednici“. Ovim smjernicama je u prvi plan istaknuta namjera povećanja šansi za zapošljavanje i samozapošljavanje, na bazi kratkoročnih i dugoročnih potreba lokalnih poslovnih subjekata i potencijalnih preduzetnika. Smjernicama je određeno i da se proces strateškog planiranja bazira na realnim pretpostavkama i mogućnostima, maksimalno uzimajući u obzir lokalno dostupne resurse i kapacitete, ali i otvorene mogućnosti saradnje na regionalnom nivou.

Drugi element na osnovu kojeg su određeni strateški ciljevi je prethodno definisana vizija obrazovanja odraslih opštine Derвента, proistekla iz provedenog procesa strateškog planiranja, odnosno rada LST Derвента.

Slika 3. Strateški ciljevi obrazovanja odraslih opštine Derвента

Strateški cilj 1 : Uspostavljen institucionalni okvir za efikasno planiranje, upravljanje i razvoj obrazovanja odraslih na području opštine Derventa

Opština Derventa je kroz formiranje LST-a napravila prvi korak prema postizanju ovog strateškog cilja, jer su najrelevantnije lokalne organizacije i institucije aktivno uključene u ovo tijelo, sa opšte definisanim nadležnostima i zadacima. U tom smislu, sledećim korakom u pravcu postizanja ovog cilja se može smatrati i odluka opštine Derventa da strateški planira razvoj obrazovanja za odrasle na lokalnom nivou. Postavljeni strateški cilj će biti postignut u potpunosti sprovođenjem projekata i mjera definisanim u strateškom dokumentu.

Uspostavljanje lokalnog institucionalnog okvira podrazumijeva i donošenje strateške odluke o načinu na koji će se obrazovanjem odraslih upravljati na području opštine Derventa. Partnerstvo ključnih lokalnih i regionalnih socijalnih partnera u oblasti obrazovanja odraslih i zapošljavanja će biti prošireno i unapređeno. Ovo se naročito odnosi na predstavnike poslovne zajednice, čija će zastupljenost u partnerstvu biti povećana kako bi se intenziviralo učešće ove socijalne grupe u aktivnostima posvećenim definisanju politika obrazovanja odraslih i zapošljavanja. Funkcionisanje LST Derventa će biti standardizovano na bazi razvijene i primjenjene metodologije rada koja će se sprovoditi na godišnjem i višegodišnjem nivou. Uspostavljanje saradnje LST Derventa sa sličnim tijelima iz okruženja, kroz koju će se vršiti transfer znanja i iskustava, otvoriće nove mogućnosti za unapređenje lokalnog okvira. U skladu sa definisanim strateškim ciljem, i interni kapaciteti institucija i organizacija iz LST Derventa će biti ojačani za izvođenje specifičnih operativnih aktivnosti.

Strateški cilj 2 : Ponuda i kvalitet lokalno dostupnih programa obrazovanja odraslih usklađeni sa potrebama tržišta rada

U procesu pripreme strategije utvrđeno je da poslovni subjekti koji posluju na području opštine Derventa, imaju kratkoročne i dugoročne potrebe za kadrovima sa određenim stručnim kvalifikacijama, znanjima i vještinama. Potrebe su izražene u sektorima, odnosno djelatnostima, koje za ekonomiju opštine Derventa imaju strateški značaj. Relevantnost specifičnih djelatnosti na području opštine Derventa, procjenjena je i sa aspekta mogućnosti samozapošljavanja, tako

da je za ispunjenje ovog strateškog cilja, između ostalog planirano ispunjavanje preduslova za izvođenje programa obrazovanja odraslih po pojedinim djelatnostima na lokalnom nivou. Na taj način ciljnim grupama će se učiniti dostupnim obrazovni programi za sticanje znanja i vještina za koje je utvrđena potreba na lokalnom nivou (zapošljavanje), odnosno za koje postoji potencijal za pokretanje vlastitog posla (samozapošljavanje). U procesu ispunjavanja uslova za izvođenje konkretnih programa obrazovanja odraslih, pažnja će biti posvećena i potrebi jačanja lokalnih kapaciteta. Iskustva sredina u kojima je dostignut određeni nivo kvaliteta i dostupnosti programa obrazovanja odraslih, pokazuju da posebnu pažnju treba posvetiti selekciji nastavnog kadra i njegovom usavršavanju u oblastima andragogije i stručnim temama vezanim za konkretnu djelatnost, odnosno predmet obuka. Nedostatak specifičnih znanja vezanih za nove tehnologije se može prevazići organizacijom specijalističkih obuka i treninga, kroz koje će se obezbijediti lokalni stručni kadar na koji će se moći oslanjati u budućnosti. S tim u vezi, uslovi za izvođenje programa obrazovanja odraslih na području opštine Derвента će se ispunjavati uzimajući u obzir i ove potrebe.

U ispunjavanju uslova i provođenju programa obrazovanja odraslih, kvalitet i lokalna dostupnost ciljnim grupama će biti osnovne vodilje. To znači da će se uslovi za izvođenje programa obrazovanja odraslih ispunjavati na način da se mogu izvoditi na području opštine Derвента, uz maksimalno oslanjanje na lokalne kapacitete sa neophodnim nivoom kvaliteta. Sistem obrazovanja odraslih opštine Derвента će biti otvoren i opredjeljen za saradnju sa svim organizatorima obrazovanja odraslih u užem i širem okruženju koji su zainteresovani da, uvažavajući gore navedene pretpostavke (u mjeri u kojoj to određeni zakonski propisi programi obrazovanja dozvoljavaju), ponude programe obrazovanja odraslih na području opštine Derвента.

Strateški cilj 3 : Stvoreno povoljno lokalno okruženje koje kroz obrazovanje odraslih doprinosi smanjenju nezaposlenosti (zapošljavanju i samozapošljavanju)

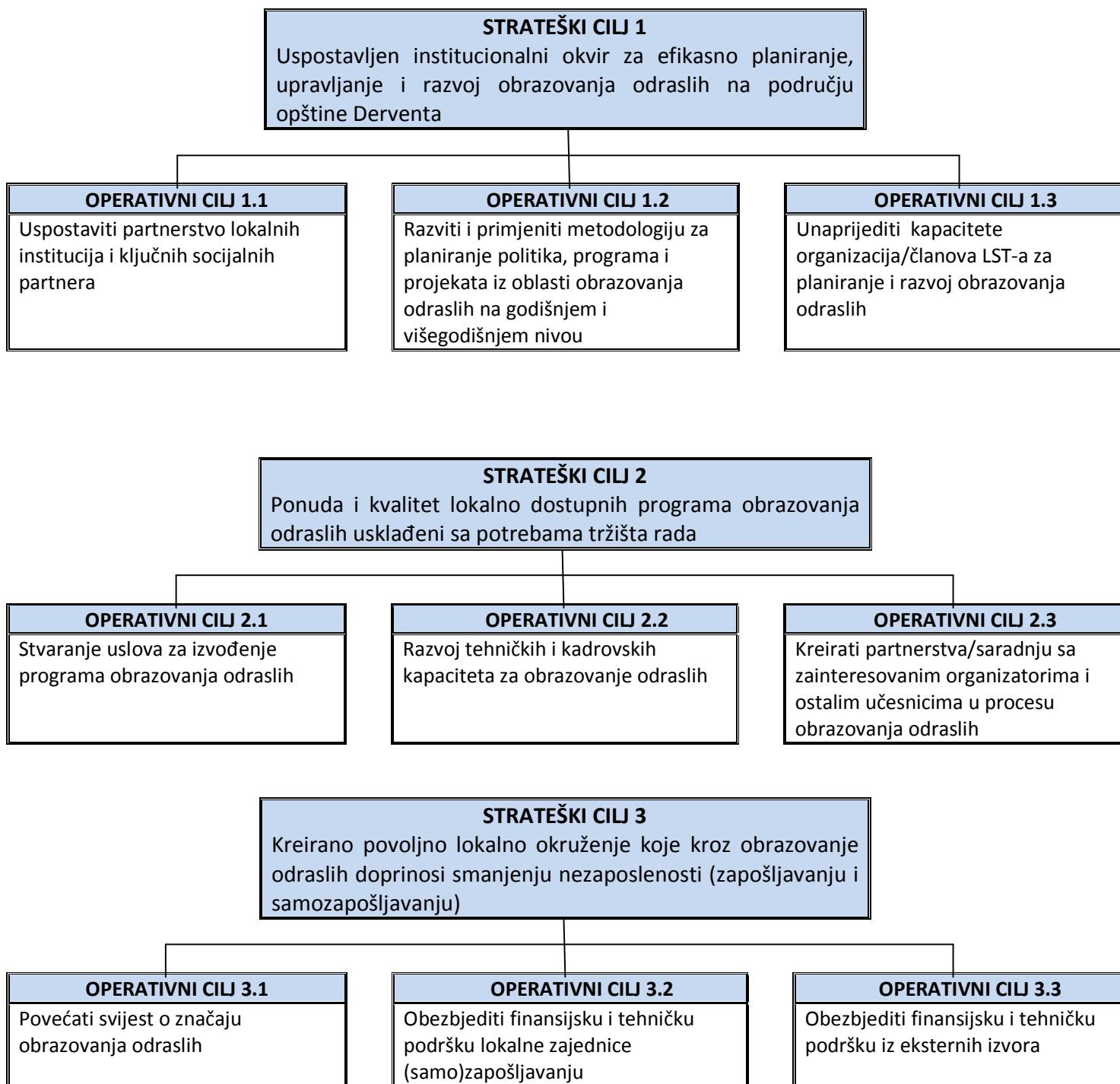
Kada je u pitanju savremeni koncept obrazovanja odraslih, može se reći da su opština Derвента, ali i šire okruženje, u početnoj fazi razvoja, koju karakteriše nerazumijevanje, nepovjerenje i slabo izražen interes ciljnih grupa. Međutim, ono što se može uzeti kao činjenica je da se bez odgovarajućih znanja i vještina, a često i kvalifikacija za određena zanimanja, u

savremenoj ekonomiji, teško može očekivati povećanje zapošljivosti ljudskog kapitala. Pojednostavljeno, nerealno je očekivati da će poslodavci, a pogotovo domaći i strani investitori, svoje poslovanje bazirati na radnoj snazi, u čije obrazovanje i praktičnu obuku treba uložiti značajno vrijeme i resurse. Ponuda lokalnog sistema obrazovanja odraslih treba da se bazira na realnim potrebama, procjenama i pretpostavkama, kako bi lokalnom stanovništvu omogućila sticanje relevantnih znanja i vještina, koje u krajnjem slučaju može povećati njihove mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje. U tom smislu, realizacija strategije obrazovanja odraslih će podići svijest ciljnih grupa i ostalih zainteresovanih strana o značaju oblasti obrazovanja odraslih, što je važna pretpostavka za kreiranje povoljnog lokalnog okvira.

Postizanje ovog strateškog cilja će se ogledati u finansijskoj i tehničkoj podršci koju će lokalna zajednica, na čelu sa lokalnom upravom, obezbjediti za potrebe razvoja obrazovanja odraslih, direktno i/ili u kombinaciji sa određenim podsticajima za zapošljavanje i samozapošljavanje. Uz obezbjeđenje podrške sa lokalnog nivoa, potrebno je imati u vidu i mogućnosti obebjeđenja finansijske i tehničke podrške iz eksternih izvora, pod kojim se podrazumijevaju entitetski i državni programi i sredstva podrške, resursi međunarodnih organizacija, programa i projekata, a posebno EU sredstva Instrumenta predpristupne pomoći (IPA).

7. OPERATIVNI CILJEVI I PRIJEDLOZI STRATEŠKIH PROJEKATA I MJERA

Za postizanje prethodno navedenih strateških ciljeva, neophodno je odrediti i ispuniti niz operativnih ciljeva, a sve kroz realizaciju konkretnih projekata i mjera. Odnos strateških i operativnih ciljeva je predstavljen grafičkim prikazom (Slika 4). Pregled planiranih strateških projekata i mjera je predstavljen tabelarno (Tabela 16).

Slika 4. Operativni ciljevi strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa

Tabela 16. Prijedlozi strateških projekata i mjera

Strateški ciljevi	Operativni ciljevi	Projekti i mjere	Potencijalni nosioci projekata i mjera ²⁹
Strateški cilj 1. Uspostavljen institucionalni okvir za efikasno planiranje, upravljanje i razvoj obrazovanja odraslih na području opštine Derвента	Operativni cilj 1.1 Uspostaviti partnerstvo lokalnih institucija i ključnih socijalnih partnera	1.1.1. Animiranje poslovnih subjekata aktivnih na području opštine Derвента za aktivno učešće u procesima planiranja i upravljanja obrazovanjem odraslih	Opština Derвента
		1.1.2. Formiranje Fokus grupe za obrazovanje odraslih od predstavnika lokalnih organizatora obrazovanja	Opština Derвента
		1.1.3. Uspostavljanje saradnje i umrežavanje Lokalnog savjetodavnog tijela za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derвента sa srodnim organizacijama i tijelima	Svi članovi LST Derвента
		1.1.4. Uspostavljanje redovne/obavezne komunikacije i razmjene podataka između članova Lokalnog savjetodavnog tijela za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derвента	Opština Derвента
	Operativni cilj 1.2 Razviti i primjeniti metodologiju za planiranje politika, programa i projekata iz oblasti obrazovanja odraslih na godišnjem i višegodišnjem nivou	1.2.1. Planiranje i realizacija istraživanja/analize lokalnih privrednih kretanja	Opština Derвента, ZZZRS – Biro Derвента
		1.2.2. Planiranje i realizacija istraživanja/analize potreba lokalne privrede za kadrovima	Opština Derвента, ZZZRS – Biro Derвента
		1.2.3. Planiranje i realizacija istraživanja/analize profesionalnih opredjeljenja učenika završnih razreda srednjih škola	JU SŠC Mihajlo Pupin JU Stručna i tehnička škola
		1.2.4. Planiranje i realizacija istraživanja/analize preferencija i afiniteta nezaposlenih lica za obrazovanje odraslih i (samo)zapošljavanje	ZZZRS – Biro Derвента, Organizacije civilnog društva
		1.2.5. Planiranje i realizacija istraživanja/analize na temu perspektivnih zanimanja i vještina za nove programe obrazovanja odraslih	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
		1.2.6. Sprovođenje komparativne analize za istraživanja/analize od (1.2.1. do 1.2.5.)	Opština Derвента
		1.2.7. Izrada Akcionog plana obrazovanja odraslih i zapošljavanja	Opština Derвента
		1.2.8. Razvoj lokalnih baza podataka (platforme za uporedne analize) za planiranje razvoja i realizacije procesa obrazovanja odraslih	Specijalizovani pravni subjekti
	Operativni cilj 1.3	1.3.1. Obuka članova LST za pripremu i provođenje statističkih istraživanja	Organizacije civilnog

²⁹ U sprovođenju planiranih projekata i mjera učestvuju sve institucije i organizacije – članice LST Derвента. U cilju efikasne raspodjele posla i odgovornosti, za svaki predloženi projekat i mjeru se imenuje institucija i organizacija koja će imati status nosioca (vodećeg partnera) u operativnom smislu.

	Unaprijediti kapacitete organizacija/članova LST-a za planiranje i razvoj obrazovanja odraslih	(osnove statističkih istraživanja) te elektronsku obradu i analizu podataka	društva ili specijalizovani pravni subjekti
		1.3.2. Organizacija studijske posjete primjerima dobre prakse obrazovanja odraslih	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
		1.3.3. Obuka članova LST iz oblasti projektnog menadžmenta (Metodologija upravljanja projektnim ciklusom)	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
		1.3.4. Obuka na temu razvoja kurikuluma za programe obrazovanja odraslih	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
		1.3.5. Obuka na temu monitoringa i evaluacije sprovedenih programa za obrazovanje odraslih	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
Strateški cilj 2. Ponuda i kvalitet lokalno dostupnih programa obrazovanja odraslih usklađeni sa potrebama tržišta rada	Operativni cilj 2.1. Stvaranje uslova za izvođenje obrazovanja odraslih	2.1.1. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti kožarske, obućarske i tekstilne industrije	Opština Derвента
		2.1.2. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti drvne industrije i industrije namještaja	Opština Derвента
		2.1.3. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti metalne industrije	Opština Derвента
		2.1.4. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane	Opština Derвента
		2.1.5. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja iz oblasti građevinske industrije	Opština Derвента
		2.1.6. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih prema specifičnim potrebama lokalne privrede	Opština Derвента
		2.1.7. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih iz oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT)	Opština Derвента
	Operativni cilj 2.2. Razvoj tehničkih i kadrovskih kapaciteta za obrazovanje odraslih	2.2.1. Organizacija seminara i stručnih osposobljavanja/usavršavanja iz oblasti andragogije za organizatore obrazovanja odraslih (aktuelne i potencijalne)	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
		2.2.2. Projekat planiranja nabavke opreme i stručnih obuka	Opština Derвента
		2.2.3. Organizacija stručnih obuka – Treninga za trenere (TzT)	Organizacije civilnog

			društva ili specijalizovani pravni subjekti
		2.2.4. Nabavka licenciranih softvera i opreme za realizaciju programa obrazovanja odraslih	Opština Derventa
	Operativni cilj 2.3. Kreirati partnerstva/saradnju sa zainteresovanim organizatorima i ostalim učesnicima u procesu obrazovanja odraslih	2.3.1. Uspostavljanje/poboljšanje saradnje sa organizacijama i ustanovama koje se bave organizovanjem programa obrazovanja odraslih	Opština Derventa
		2.3.2. Uspostavljanje/poboljšanje saradnje sa lokalnim poslovnim subjektima zainteresovanim za učešće u realizaciji programa obrazovanja odraslih (posebno u dijelu praktične nastave)	Opština Derventa
Strateški cilj 3. Kreirano povoljno lokalno okruženje koje kroz obrazovanje odraslih doprinosi smanjenju nezaposlenosti (zapošljavanju i samozapošljavanju)	Operativni cilj 3.1. Povećati svijest o značaju obrazovanja odraslih	3.1.1. Online promocija obrazovanja odraslih u Derventi (u okviru postojećih zvaničnih stranica članova LST Derventa)	Svi članovi LST Derventa
		3.1.2. Organizacija info dana na temu obrazovanja odraslih (jednom godišnje)	ZZZ RS – Biro Derventa
		3.1.3. Priprema elektronskih i štampanih info materijala o aktuelnim programima obrazovanja odraslih u Derventi	Opština Deventa
	Operativni cilj 3.2. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku lokalne zajednice (samo)zapošljavanju	3.2.1. Planiranje budžetske pozicije za finansiranje procesa vezanih za stvaranje preduslova za izvođenje i realizaciju programa obrazovanja odraslih na području opštine Derventa	Opština Deventa
		3.2.2. Izrada baze podataka korisnika sredstava finansijske podrške za obrazovanje odraslih	Opština Derventa
	Operativni cilj 3.3. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku iz eksternih izvora	3.3.1. Informisanje predstavnika relevantnih domaćih državnih i međunarodnih institucija, organizacija, programa i projekata o aktivnostima posvećenim obrazovanju odraslih na području opštine Derventa	Svi članovi LST Derventa
		3.3.2. Priprema i kandidovanje projekata na temu obrazovanja odraslih dostupnim domaćim i međunarodnim programima i fondovima	Svi članovi LST Derventa
		3.3.3. Aktivno zagovaranje finansiranja lokalnih i regionalnih projekata namjenjenih obrazovanju odraslih	Svi članovi LST Derventa
		3.3.4. Informisanje lokalnih poslovnih subjekata o potencijalnim eksternim izvorima finansiranja projekata obrazovanja odraslih i (samo)zapošljavanja	Svi članovi LST Derventa

8. AKCIONI PLAN REALIZACIJE STRATEGIJE U PERIODU 2015 – 2016

Akcioni plan provođenja strategije obrazovanja odraslih je pripremljen za period prvih 12 mjeseci definisanog strateškog perioda 2015 – 2020. U pitanju je plan koji ima operativni karakter i sadrži informacije o:

- Strateškim projektima i mjerama koje će biti realizovane
- Vremenskoj dinamici sprovođenja projekata i mjera
- Organizacijama i institucijama – nosiocima aktivnosti
- Procjenjenim vrijednostima planiranih projekata i mjera
- Očekivanim ishodima planiranih projekata i mjera sa indikatorima

Po isteku prvih 12 mjeseci realizacije strategije obrazovanja odraslih, odnosno akcionog plana 2015 – 2016. LST Derventa će izvršiti evaluaciju postignutih rezultata i pripremiti Akcioni plan za naredni godišnji period.

Tabela 17. Očekivani ishodi planiranih projekata i mjera sa indikatorima

Strateški ciljevi	Operativni ciljevi	Očekivani ishodi sa indikatorima
Strateški cilj 1. Uspostavljen institucionalni okvir za efikasno planiranje, upravljanje i razvoj obrazovanja odraslih na području opštine Derventa	Operativni cilj 1.1 Uspostaviti partnerstvo lokalnih institucija i ključnih socijalnih partnera	<ul style="list-style-type: none"> • Povećan broj predstavnika lokalne privrede koji aktivno učestvuju i saraduju u donošenju odluka vezanih za obrazovanje odraslih • Razmjena informacija sa LST iz okruženja • Održano minimalno 4 godišnja sastanka LST Derventa
	Operativni cilj 1.2 Razviti i primjeniti metodologiju za planiranje politika, programa i projekata iz oblasti obrazovanja odraslih na godišnjem i višegodišnjem nivou	<ul style="list-style-type: none"> • Provedena metodologija u skladu sa usvojenim priručnikom za rad LST • Identifikovana zanimanja i vještine sa potencijalima za (samo)zapošljavanje • Pripremljen Akcioni plan realizacije strategije obrazovanja odraslih za naredni godišnji period
	Operativni cilj 1.3 Unaprijediti kapacitete organizacija/članova LST-a za planiranje i razvoj obrazovanja odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • LST Derventa samostalno priprema i sprovodi projekte razvoja obrazovanja odraslih
Strateški cilj 2. Ponuda i kvalitet lokalno dostupnih programa obrazovanja odraslih usklađeni sa potrebama	Operativni cilj 2.1. Stvaranje uslova za izvođenje obrazovanja odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalno 4 nova lokalna programa obrazovanja odraslih dostupna na lokalnom nivou • Minimalno 60 polaznika uspješno pohađalo programe obrazovanja odraslih
	Operativni cilj 2.2. Razvoj tehničkih i kadrovskih kapaciteta za obrazovanje odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremljen plan nabavke opreme i obuka za jačanje kapaciteta organizatora obrazovanja odraslih

tržišta rada	Operativni cilj 2.3. Kreirati partnerstva/saradnju sa zainteresovanim organizatorima i ostalim učesnicima u procesu obrazovanja odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljena saradnja sa minimalno 3 obrazovne institucije na aktivnostima obrazovanja odraslih
Strateški cilj 3. Kreirano povoljno lokalno okruženje koje kroz obrazovanje odraslih doprinosi smanjenju nezaposlenosti (zapošljavanju i samozapošljavanju)	Operativni cilj 3.1. Povećati svijest o značaju obrazovanja odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • Povećan broj zahtjeva i upita za programima obrazovanja odraslih na području opštine Derventa
	Operativni cilj 3.2. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku lokalne zajednice (samo)zapošljavanju	<ul style="list-style-type: none"> • Usvojena budžetska linija SO Modriča namjenjena razvoju i (su)finansiranju lokalnih projekata i programa obrazovanja odraslih
	Operativni cilj 3.3. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku iz eksternih izvora	<ul style="list-style-type: none"> • Projekti i mjere planirane „Strategijom obrazovanja odraslih u opštini Derventa 2015 – 2020“ ponuđene za (su)finansiranje i tehničku podršku prema minimalno pet (5) institucija/organizacija/projekata

Tabela 18. Akcioni plan 2015-2016; Projekti i mjere

RB	Akcioni plan 2015 – 2016; Projekti i mjere	Potencijalni nosioci projekata i mjera ³⁰
1.	1.1.1. Animiranje poslovnih subjekata aktivnih na području opštine Derventa za aktivno učešće u procesima planiranja i upravljanja obrazovanjem odraslih	Opština Derventa
2.	1.1.3. Uspostavljanje saradnje i umrežavanje Lokalnog savjetodavnog tijela za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derventa sa srodnim organizacijama i tijelima	Svi članovi LST Derventa
3.	1.1.4. Uspostavljanje redovne/obavezne komunikacije i razmjene podataka između članova Lokalnog savjetodavnog tijela za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derventa	Opština Derventa
4.	1.2.1. Planiranje i realizacija istraživanja/analize lokalnih privrednih kretanja	Opština Derventa, ZZZRS – Biro Derventa
5.	1.2.2. Planiranje i realizacija istraživanja/analize potreba lokalne privrede za kadrovima	JU SŠC Mihajlo Pupin JU Stručna i tehnička škola
6.	1.2.3. Planiranje i realizacija istraživanja/analize profesionalnih opredjeljenja učenika završnih razreda srednjih škola	ZZZRS – Biro Derventa, Organizacije civilnog društva
7.	1.2.4. Planiranje i realizacija istraživanja/analize preferencija i afiniteta nezaposlenih lica za obrazovanje odraslih i (samo)zapošljavanje	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
8.	1.2.5. Planiranje i realizacija istraživanja/analize na temu perspektivnih zanimanja i vještina za nove programe obrazovanja odraslih	Svi članovi
9.	1.2.6. Sprovođenje komparativne analize za istraživanja od 1.2.1. do 1.2.5.	Opština Derventa
10.	1.2.7. Izrada Akcionog plana obrazovanja odraslih i zapošljavanja	Opština Derventa
11.	1.3.5. Obuka na temu monitoringa i evaluacije sprovedenih programa za obrazovanje odraslih	Organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
12.	2.1.1. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti kožarske, obućarske i tekstilne industrije	Opština Derventa
13.	2.1.2. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti drvne industrije i industrije namještaja	Opština Derventa
14.	2.1.3. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti metalne industrije	Opština Derventa
15.	2.1.4. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane	Opština Derventa

³⁰ U sprovođenju planiranih projekata i mjera učestvuju sve institucije i organizacije – članice LST Derventa. U cilju efikasne raspodjele posla i odgovornosti, za svaki predloženi projekat i mjeru se imenuje institucija i organizacija koja će imati status nosioca (vodećeg partnera) u operativnom smislu.

16.	2.1.6. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih prema specifičnim potrebama lokalne privrede	Opština Derventa
17.	2.1.7. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih iz oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT)	Opština Derventa
18.	2.2.2. Projekat planiranja nabavke opreme i stručnih obuka za potrebe obrazovanja odraslih	Opština Derventa
19.	2.3.1. Uspostavljanje/poboljšanje saradnje sa organizacijama i ustanovama koje se bave organizovanjem programa obrazovanja odraslih	Opština Derventa
20.	2.3.2. Uspostavljanje/poboljšanje saradnje sa lokalnim poslovnim subjektima zainteresovanim za učešće u realizaciji programa obrazovanja odraslih (posebno u dijelu praktične nastave)	Opština Derventa
21.	3.1.1. Online promocija obrazovanja odraslih u Derventi (u okviru postojećih zvaničnih stranica članova LST Derventa)	Svi članovi LST Derventa
22.	3.1.2. Organizacija info dana na temu obrazovanja odraslih (jednom godišnje)	ZZZ RS – Biro Derventa
23.	3.1.3. Priprema elektronskih i štampanih info materijala o aktuelnim programima obrazovanja odraslih u Derventi	Opština Derventa
24.	3.2.1. Planiranje budžetske pozicije za finansiranje procesa vezanih za stvaranje preduslova za izvođenje i realizaciju programa obrazovanja odraslih na području opštine Derventa	Opština Derventa
25.	3.3.1. Informisanje predstavnika relevantnih domaćih državnih i međunarodnih institucija, organizacija, programa i projekata o aktivnostima posvećenim obrazovanju odraslih na području opštine Derventa	Svi članovi LST Derventa
26.	3.3.2. Priprema i kandidovanje projekata na temu obrazovanja odraslih dostupnim domaćim i međunarodnim programima i fondovima	Svi članovi LST Derventa
27.	3.3.3. Aktivno zagovaranje finansiranja lokalnih i regionalnih projekata namjenjenih obrazovanju odraslih	Svi članovi LST Derventa
28.	3.3.4. Informisanje lokalnih poslovnih subjekata o potencijalnim eksternim izvorima finansiranja projekata obrazovanja odraslih i (samo)zapošljavanja	Svi članovi LST Derventa

Tabela 19. Vremenski plan realizacije akcionog plana 2015-2016.

Akциони plan 2015 – 2016; Projekti i mjere	2015 – 2016 godina											
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.1.1. Animiranje poslovnih subjekata aktivnih na području opštine Derвента za aktivno učešće u procesima planiranja i upravljanja obrazovanjem odraslih												
1.1.3. Uspostavljanje saradnje i umrežavanje Lokalnog savjetodavnog tijela za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derвента sa srodnim organizacijama i tijelima												
1.1.4. Uspostavljanje redovne/obavezne komunikacije i razmjene podataka između članova Lokalnog savjetodavnog tijela za obrazovanje odraslih i zapošljavanje opštine Derвента												
1.2.1. Planiranje i realizacija istraživanja/analize lokalnih privrednih kretanja												
1.2.2. Planiranje i realizacija istraživanja/analize potreba lokalne privrede za kadrovima												
1.2.3. Planiranje i realizacija istraživanja/analize profesionalnih opredjeljenja učenika završnih razreda srednjih škola												
1.2.4. Planiranje i realizacija istraživanja/analize preferencija i afiniteta nezaposlenih lica za obrazovanje odraslih i (samo)zapošljavanje												
1.2.5. Planiranje i realizacija istraživanja/analize na temu perspektivnih zanimanja i vještina za nove programe obrazovanja odraslih												
1.2.6. Sprovođenje komparativne analize za istraživanja od 1.2.1. do 1.2.5.												
1.2.7. Izrada Akcionog plana obrazovanja odraslih												
1.3.5. Obuka na temu monitoringa i evaluacije procesa realizacije strateških dokumenata												
2.1.1. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti kožarske, obućarske i tekstilne industrije												
2.1.2. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti drvne industrije i industrije namještaja												
2.1.3. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti metalne industrije												
2.1.4. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove iz oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane												
2.1.5. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja iz oblasti građevinske industrije												
2.1.6. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih prema specifičnim potrebama												

LISTA TABELA

Tabela 1. Struktura preduzetničkih djelatnosti na području opštine Derвента.....	12
Tabela 2. Finansijski rezultati poslovanja pravnih lica u 2013. i 2014.	13
Tabela 3. Pregled stanja zaposlenosti po djelatnostima u opštini Derвента.....	14
Tabela 4. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih u opštini Derвента.....	16
Tabela 5. Učešće pojedinih kvalifikacija u ukupnoj nezaposlenosti	17
Table 6. Polna struktura nezaposlenih lica u opštini Derвента.....	17
Tabela 7. Starosna struktura nezaposlenih u opštini Derвента	18
Tabela 8. Struktura nezaposlenih po zanimanjima za kategoriju kvalifikovanih radnika	18
Tabela 9. Struktura nezaposlenih po zanimanjima u okviru srednje stručne spreme	19
Tabela 10. Struktura nezaposlenih po zanimanjima u okviru visoke stručne spreme	19
Tabela 11. Akreditovani programi na području opštine Derвента u broj polaznika	22
Tabela 12. Potrebe lokalne privrede za zanimanjima/ poslovima na području opštine Derвента	26
Tabela 13. Potrebni programi usavršavanja/sticanja kompetencija	27
Tabela 14. Programi obrazovanja odraslih za samozapošljavanje	29
Tabela 15. SWOT analiza opštine Derвента za oblast obrazovanja odraslih	29
Tabela 16. Prijedlozi strateških projekata i mjera	38
Tabela 17. Očekivani ishodi planiranih projekata i mjera sa indikatorima	41
Tabela 18. Akcioni plan 2015-2016; Projekti i mjere.....	43
Tabela 19. Vremenski plan realizacije akcionog plana 2015-2016.....	45

LISTA SLIKA

Slika 1. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u opštini Derventa.....	30
Slika 2. Vizija obrazovanja odraslih opštine Derventa	32
Slika 3. Strateški ciljevi obrazovanja odraslih opštine Derventa	33
Slika 4. Operativni ciljevi strategije obrazovanja odraslih opštine Derventa.....	37